

Sisekaitseakadeemia

Politsei- ja piirivalvekolledž

Janno Sild

POLITSEI KAASAMINE AMETIABI KORRAS

Lõputöö

Juhendaja:

Siiri Pars, MA

Muraste 2014

ANNOTATSIOON

SISEKAITSEAKADEEMIA

Kolledž: Politsei- ja Piirivalvekolledž	Kuu ja aasta: Mai 2014
Töö pealkiri: „Politsei kaasamine ametiabi korras“	
Töö autor: Janno Sild	Olen nõus oma lõputöö kättesaadavaks tegemisega elektroonilises keskkonnas. Allkiri:
<p>Lühikokkuvõte: Lõputöö maht koos lisadega on 54 lehekülge ning on kirjutatud eesti keeles. Töö koosneb kolmest peatükist. Töö vormistamisel on aluseks võetud „Üliõpilastööde koostamise ja vormistamise juhend“, kinnitatud rektori 06.01.2012 käskkirjaga nr 6.1-5/1.</p> <p>Lõputöö eesmärk on juhtida tähelepanu ebaselgetele sõnastustele politsei kaasamist ettenägevates õigusaktides, et Politsei- ja Piirivalveamet teeks ettepanekuid nende muutmiseks ja täiendamiseks või annaks juhiseid rakendamiseks. Eesmärgi saavutamiseks uuris autor õigusakte ja nende eelnõude seletuskirjasid. Politseiametnike seas viis autor läbi ankeetküsitluse, mis andis infot nende teadmistest ametiabi osutamisel.</p> <p>Lõputöö on jaotatud kolmeks peatükiks. Esimene tutvustab ametiabi puuduvat regulatsiooni halduskoostööseaduses, politsei ja piirivalve seaduses ning veel jõustumata korrakaitseaduses. Teises peatükis analüüsib autor oma töös enim kokku puutunud viie seaduse sätteid, milles politsei kaasamise kord on ebaselgelt sõnastatud. Kolmandas peatükis on välja toodud uurimistöö meetodika ja tulemused.</p> <p>Uurimistulemuste põhjal järeldab autor, et mitmed ametnikud on ametiabi ja politsei kaasamisega oma töös kokku puutunud, kuid seda puudutavate seadusesätete ebaselged sõnastused jätavad ruumi mitmetiõlgendamiseks. Ebaselge politsei kaasamise kord võib põhjustada olukorra, kus ametiabi osutades riivatakse isikute põhiõigusi seaduse vastaselt. Selliste olukordade vältimiseks on vaja vastavaid seadusesätteid muuta, täiendada või sootuks välja jätta.</p> <p>Antud lõputööd saab kasutada ametiabi ja politsei kaasamist tutvustava materjalina ning täiendavate uurimustööde läbiviimiseks.</p>	
Võtmesõnad: Ametiabi, koostöö, politsei kaasamine, politsei kaasamise kord, korrakaitseorgan, korrakaitseadus.	
Võõrkeelsed võtmesõnad: <i>Polizeirecht, öffentliche Ordnung, Ordnungsrecht.</i>	
Säilitamise koht: Politsei-ja piirivalvekolledži raamatukogu.	
Kaitsmisele lubatud Kolledži direktor: Aivar Toompere	Allkiri:
Vastab lõputöö nõuetele Juhendaja: Siiri Pars	Allkiri:

SISUKORD

ANNOTATSIOON.....	2
SISUKORD	2
SISSEJUHATUS	4
1. AMETIABI ÜLDREGULATSIOON	7
1.1. Halduskoostöö seadus.....	7
1.2. Korrakaitse seadus	11
1.3. Politsei ja piirivalve seadus.....	16
2. POLITSEI KAASAMINE.....	20
2.1. Päästeseadus.....	20
2.2. Psühhiaatrilise abi seadus	21
2.3. Alaealiste mõjutusvahendite seadus	23
2.4. Täitemenetluse seadustik	24
2.5. Tsiviilkohtumenetluse seadustik.....	25
3. UURIMISTÖÖ METOODIKA JA TULEMUSED	28
3.1. Uurimuse eesmärk ja meetodid.....	28
3.2. Ankeetküsitluse tulemused ja analüüs	29
3.3. Järeldused ja ettepanekud	34
KOKKUVÕTE	36
SUMMARY	38
VIIDATUD ALLIKATE LOETELU	39
LISA 1. POLITSEIAMETNIKE ANKEETKÜSIMUSTIK	42
LISA 2. ANKEETKÜSIMUSTIKU VASTUSED	46

SISSEJUHATUS

Endine õiguskantsler Allar Jõks ütles politseieetika konverentsil: „Iga politseinik peaks tunnetama oma rolli ühiskonnas – olla kaitsja ja abistaja, mitte üksnes ning esmajoones represseerija ja karistaja. See tähendab ka seda, et politseinik peab tundma end seotuna mitte üksnes seaduse sõnaga, vaid nägema oma seotust inimeste põhiõiguste ja –vabadustega ning vastavalt sellele seadma oma käitumist ning langetama otsuseid.“¹ Politseitöö on väga suures ulatuses seotud põhiõiguste riivega, kuid seda peab võtma paratamatusena, sest paljudes seadustes ongi riive ette nähtud ning politseil tuleb otsustes olla resoluutne.

Tihti pöörduakse politsei poole sooviga neid kaasata ametiabi taotleja eest mingite toimingute teostamiseks või taotleja tegevuse tagamiseks. Teisiti öeldes, neilt palutakse ametialast abi. Kuid kaasamist ettenägevad õigusnormid ei sätesta alati sõnaselgelt lahti politsei tegevust vastavas situatsioonis ning seega ei tea politseiametnikud oma rolli abi andmisel. Ebaselge või puudulik sõnastus jätab ruumi mitmeti tõlgendamiseks, mis omakorda võib põhjustada arusaamatusi ametiabi vajaja ning abi andja ehk politsei vahel. Sellest tulenevalt suureneb ka risk, et politsei võib riivata kellegi õigusi mitteõiguspäraselt. Samas ei ole välistatud ka olukord, mil politsei jätab tegutsemata, et mitte käituda seadusevastaselt. Autor eeldab, et politseiametnikel puudub kindlus tegevuseks, kui eriseaduses ei ole lahti sõnastatud politsei kaasamisel politseitegevuse kord.

Lõputöö aktuaalsus seisneb selles, et politseipoolne abi andmine on suuremas osas seotud põhiõiguste riivega – kodu, isiku- ning omandipuutumatus, siis sellest tulenevalt on oluline, et abi andmine peab olema kooskõlas seadusega. Politsei kaasamiste ja neid ettenägevate seaduste hulk on suur ning nendes politseitegevust ettenägevad sätted kas puuduvad või puudub tegevuste rakendamise kord, millest tulenevalt on ka eksimise risk suur. Puuduvad ka asjakohased uurimustööd ning kohtupraktika.

---

¹ Jõks, A, ettekanne "Eetilised probleemid politseitöös ja rahva õiglustunne" politseieetika konverentsil, 26.02.2006, Leitav veebis oiguskantsler.ee/et/oiguskantsler/suhted-avalikkusega/koned/eetilised-probleemid-politseitoos-ja-rahva-oiglustunne, (07.01.2014)

Autor on töö eesmärgiks seadnud tähelepanu juhtimise ebaselgetele sõnastustele politsei kaasamist ettenägevates õigusaktides, et Politsei- ja Piirivalveamet teeks ettepanekuid nende muutmiseks ja täiendamiseks või annaks juhiseid rakendamiseks. Eesmärgi saavutamiseks uurib autor õigusakte ja nende eelnõude seletuskirjasid ning politseiametnike küsitlemise teel nende teadmisi ametiabi osutamisel.

Lõputöö eesmärgi saavutamiseks on püstitatud järgmised uurimisülesanded:

- 1) analüüsida autori töös enim ettetulnud politsei kaasamisega seotud õigusakte ja nende seletuskirjasid;
- 2) võrrelda eriseaduses kaasamist ettenägevaid sätteid politsei ja piirivalve seaduse (edaspidi PPVS) sätetega;
- 3) analüüsida kaasamise sätteid veel jõustumata korrakaitseaduses (edaspidi KorS);
- 4) viia läbi empiiriline uuring korrakaitsepolitseiametnike seas saamaks ülevaadet nende teadmistest lõputöös käsitletud teemas.

Töö on valdavalt õigusteoreetiline, kuid toetav osa on ka empiirilisel uuringul politseiametnike seas.

Töö on jaotatud kolmeks peatükiks. Esimeses peatükis uurib autor ametiabi üldregulatsiooni, mis käesoleval ajal on sätestatud halduskoostöö seaduses (edaspidi HKTS). Kuid lähtuvalt asjaolust, et politsei osutab ametiabi teistele haldusorganitele ka laiemas mõttes, kui seda sätestab HKTS, siis on asjakohane ka nende seaduste käsitlemine ja uurimine, mis näevad ette politsei kaasamise või abi andmise. Politsei tegevuse korra abi andmise puhul toob välja PPVS ning veel jõustumata KorS.

Teises peatükis analüüsitakse politsei kaasamist sätestavaid õigusakte laiemalt ning uuritakse, kui selgelt on mõistetav nende sõnastus ja kas sealt saab välja lugeda ka politseipoolse abi andmise korra. Autor on õigusaktide valikul lähtunud oma politseitöö praktikast ning valinud välja need, millega on kõige sagedasem võimalus kokku puutuda. Nendeks on päästeseadus, psühhiaatrilise abi seadus, alaealiste mõjutusvahendite seadus, täitemenetluse seadustik ja tsiviilkohtumenetluse seadustik. Õigusaktide sisu paremaks mõistmiseks uurib autor ka seaduste eelnõude seletuskirjasid.

Kolmandas peatükis tutvustatakse uurimistöö metoodikat ning analüüsitakse uurimistulemusi. Töös kasutati Põhja prefektuuri korrakaitsebüroo politseiametnike anketeerimist. Tulemi

põhjal saab ülevaate õigusaktide sõnastustest, mis tekitavad enam politseiametnikele probleeme. Ilmnenud probleemide analüüsimisel teeb autor omapoolsed ettepanekud olukorra parandamiseks.

Kui abi andmisega kokkupuutuvad ametnikud saavad selle teemakäsitluse abil teadmisi juurde, võimaldab see neil teha tööd efektiivsemalt ning riivata vähem kolmandate isikute põhivabadusi.

Autor soovib tänada oma juhendajat Siiri Parsi ning kaaskolleege, kes on olnud igakülselt toeks lõputöö koostamisel.

1. AMETIABI ÜLDREGULATSIOON

1.1. Halduskoostöö seadus

Teema uurimisel pidas autor vajalikuks leida halduslik üldseadus, mis sätestab ametiabi mõiste ning võimaldaks paremini mõista ametiabi sisu eriseadustes. Siinkohal toob autor välja HKTS-e ning uurib selle eelnõu seletuskirju.

Ametiabi on piiratud üksikjuhtumitega ja eeldab abi vajava organi igakordset taotlust. Abi osutamise korral ei toimu muudatust senises pädevuskorras, abi osutajal peab ka enne olema võimalik vastavaliigilisi toiminguid läbi viia. Abile viitab aga see, et vastav toiming ei ole vajalik abi osutajale seatud eesmärkide saavutamiseks ja see viiakse läbi vaid abipaluja taotlusel. Avaliku võimu teostamise akti võtab lõppkokkuvõttes vastu aga ikkagi abipaluv organ, abi osutava organi ülesandeks on teha vaid teatud eeltööd selleks, ta ei või abipaluja eest ise otsust langetada. Ametiabi näol on seega tegemist üksikjuhtumitega piiratud abiga, millele toetudes ei ole võimalik kanda ühe organi kompetentsi teisele ja mis ei sobi pikemaajalise organitevahelise koostöö sätestamiseks.²

HKTS-e eelnõu seletuskirja otsides jõudis autor teadmisele, et selle esialgne Justiitsministeeriumis väljatöötatud seaduse eelnõu kandis pealkirja halduskorralduse seadus (edaspidi HKS).

HKS-e eelnõu seletuskirjast nähtub, et ametiabi seaduses sätestamine on vajalik, et tagada:

- a) ametiabi taotleja õigus teatud tingimustel abi saada;
- b) ametiabi andja alus abi andmiseks ning õigus saada tagasi vähemalt osa tehtud kulutustest (siia ei ole ilmselt mõistlik arvata personali- jm stabiilseid kulusid);
- c) kodanikele teadmine, et asutusel on võimalik oma eesmärkide saavutamiseks kasutada teiste asutuste teeneid (nt politseid jõu tarvitamiseks).³ Autor arvab, et kodanikul kaasneb

---

² Aas, N., „Kes vastutab kohtueelse menetluse eest?“, *Juridica*, 2000, nr 9, lk 584-591.

³ Halduskorralduse seaduse eelnõu 474 SE I seletuskiri, loetav veebis www.riigikogu.ee/?op=emsplain2&content_type=text/html&page=mgetdoc&itemid=003672895 (16.01.2013).

sellega suurem usaldus riigi vastu, kui riigiasutused teevad head koostööd ja toimivad ühtse tervikuna.

HKS-e eelnõu esimesel lugemisel on toleaeagne justiitsminister Märt Rask öelnud: „Tahan veel rõhutada, et eelnõusse on sõnaselgelt sisse toodud mõisted "järelevalve" ja "ametiabi". Kui järelevalvet õigusteoreetiliselt me kõik tunneme, siis ametiabi on Eesti õiguskorras uus instituut. See peab tagama riigiasutuste omavahelise koostöö laabumise, vähendama omavahelist rivaliteeti ja konkurentsi ning üksteise töö takistamist, mida kahjuks praegu veel mõningates kohtades esineb /.../.”⁴

HKS-e eelnõu esimene lugemine algas 13.09.2000.a, kuid parandusettepanekute käigus muutus selle nimi HKTS-ks. Algne tekst muutus sedavõrd, et esialgsest seitsmest peatükist säilis vaid kaks ning üks nendest oli ametiabi osutamist käsitlev.

Kehtiva HKTS-e esimeses paragrahvis on välja toodud seaduse reguleerimisala, mille kohaselt käesolev seadus määrab kindlaks füüsilistele ja juriidilistele isikutele riigi ja kohaliku omavalitsuse avaliku halduse ülesannete (edaspidi haldusülesannete) iseseisvaks täitmiseks volitamise tingimused ja korra ning haldusorganite vahelise ametiabi osutamise alused ja korra. HKTS-t ei kohaldata, kui haldusakti alusel haldusülesande täitmiseks volitamise otsustamisel puudub haldusorganil kaalutusõigus.⁵ Kaalutusõigus on kirjas haldusmenetluse seaduses (edaspidi HMS), mis ütleb, et kaalutusõigus (diskretsioon) on haldusorganile seadusega antud volitus kaaluda otsustuse tegemist või valida erinevate otsustuste vahel.⁶ Sisuliselt on see olukord, kus asutus võib, kuid ei pea haldusakti andma.

Haldusorgan võib taotleda teiselt haldusorganilt ametiabi, kui haldusülesande täitmiseks vajaliku akti andmine või toimingute sooritamine ei ole tema pädevuses. Haldusotsuse võib teha vaid pädev haldusorgan. See on äärmiselt oluline tuletis õigusriigi ja demokraatia põhimõttest. Pädevus ehk kompetents on avalike ülesannete maht, mille täitmine on mingile organile usaldatud. Ülesannete andmine saab toimuda seadusega või seaduse alusel määruse või halduslepinguga.⁷ Kui haldusülesande täitmiseks on vaja andmeid, mis haldusorganil puuduvad või mida haldusorgan ei ole võimeline välja selgitama, võib samuti teiselt haldusorganilt abi paluda. Andmete väljastamine on aga siis võimalik, kus seadus või

---

⁴ Halduskorralduse seaduse esimene lugemine, justiitsminister M.Rask sõnavõtt, loetav veebis: www.riigikogu.ee/?op=steno&stcommand=stenoqramm&date=968842800#pk2000006926, (16.01.2013).

⁵ Halduskoostöö seadus, 29.01.2003, jõustunud 01.07.2003-RT I 2003, 20, 17... RT I, 27.06.2012, 10, §1.

⁶ Haldusmenetluse seadus, 06.06.2001, jõustunud 01.01.2002-RT I 2001, 58, 354... RT I, 23.02.2011, 8, § 4 lg 1.

⁷ Aedmaa.A., et al, *Haldusmenetluse käsiraamat*. Tartu: Tartu Ülikooli kirjastus, 2004, lk 43.

andmebaasi põhimäärust sätestav õigusakt seda lubab. Näiteks Munitsipaalpolitsei Amet palub politseilt ametiabi isikusamasuse tuvastamiseks ühistranspordiseaduse rikkujal, kes sõitis bussis sõiduõigust tõendava dokumendita ning ei esita isikut tõendavat dokumenti, rahvastikuregistri andmebaasis aga foto puudub. Politsei saab enda andmebaase kasutades teha menetlusaluse isiku isikusamasuse kindlaks. Taotlemise põhjuseks võib olla veel olukord, kui ametiabi kasutamine oleks majanduslikult oluliselt soodsam kui mittekasutamine. Soovitava tulemusega püütakse vältida rahaliste vahendite ebatõhusat kasutamist ning tagada avalike teenuste kõrge kvaliteet. Politsei võib kasutada Vanglaameti soomussõidukit rahvarahutuste situatsioonis. Ei ole otstarbekas soetada kallist tehnikat, mida kasutatakse väga harva. Samas on vajalik, et riigil on võimekus olemas.

Dokumendihaldussüsteemi DELTA väljavõttest nähtub, et erinevate ametiabi palvetega on Politsei- ja Piirivalveameti (edaspidi PPA) poole pöördunud kohtud, kohtuvälised menetlejad, täidesaatva riigivõimu volitusega asutused (kohtutäiturid, pankrotihaldurid, inkassofirmad jms) ning valla- ja linnavalitsused. Pöördumise sisust tuleneb, et politseiasutus korraldaks: kutse kättetoimetamise, sundtoomise, avaliku korra tagamise ürituse või mingi toimingu teostamise ajaks, meedikute abistamise haigete toimetamisel, kohtumaterjalide edastamise allkirja vastu, elu- või asukoha kindlakstegemise, kodaniku asukoha väljaselgitamise, isiku- ja kontaktandmete väljaselgitamise infosüsteemis ja muud pöördumised, kus viidatakse menetlusseadusele. Erasisikute, sh erinevate firmade (sh advokaadibürood, kindlustusfirmad) pöördumisi ei käsitleta ametiabina.⁸

Näited, millal ei ole tegemist ametiabiga:

- Määrus isiku vahistamiseks, kui tegemist on politsei menetluses oleva kriminaalasjaga.
- Kohtumäärus aresti taotlemiseks, sest see on karistuse täideviimine, mis on aresti puhul politsei funktsioon.
- Kohtute ja prokuröri taotlused vahistatute konvoeerimiseks, sest see on politsei funktsioon.
- Kui kohtutäiturid esitavad taotluse võlgniku elukoha täpsustamiseks, ning need on seotud politsei trahvinõuetega, sest siis on politseil sissenõudja pädevus.
- Taotlused, kus palutakse julgustada erinevaid üritusi, kui tegemist on vajadusega tagada vajalikku korda.

---

⁸ Andmeväljade täitmisest (ametiabi), Memo 04.09.2012 nr 1.7-2/160496-1, PPA siseveeb, lk 1-2.

- Taotlused, kus palutakse politseivormiriietust filmivõteteks, etendusteks.⁹

Haldusorganil on võimalik ametiabit ka keelduda. Üheks selliseks põhjuseks võib olla, kui tal puudub ametiabi andmiseks vajaliku akti vastuvõtmise või toimingute sooritamise õigus. Kui tööandja palub politseil tuvastada töötaja joovet, siis politseil selleks õigus puudub ning keeldub abi osutamisest. Kuid kui joobes töötaja on avalikus kohas ja oma käitumisega solvab inimväärikust ja moraaltunnet, siis on alus sekkumiseks. PPVS § 7²³ sätestab, mis alustel ja keda võib joobeseisundi kontrollimise või tuvastamise protseduurile allutada:

1. sõidukijahi või muu isiku, kui on alust kahtlustada, et isik on toime pannud süüteo, mille koosseisuliseks tunnuseks on joobeseisund, alkoholipiirmäära ületamine või narkootilise või psühhotroopse aine või muu sarnase toimega aine tarvitamine;
2. isiku, kellel esinevad ilmsed joobeseisundi tunnused, kui ta võib olla ohtlik endale või teistele;
3. alaealise, kellel esinevad ilmsed alkoholi, narkootilise või psühhotroopse aine või muu sarnase toimega aine tarvitamise tunnused.

Politsei võib sekkuda ohu tõrjumiseks, kui töötaja on alkoholihoobes ja sellega kaasneb oht isikule endale või teistele.

Ametiabi ei ole mõistlik anda, kui mõnel teisel haldusorganil kaasneksid abi osutamisel oluliselt väiksemad kulutused. Siinkohal rõhutab autor rahaliste vahendite tõhusa kasutamise põhimõtet. Politseil on keeruline ja kulukas organiseerida näiteks rasketehnikat, mis suudaks lumevangist inimesi ja mootorsõidukeid päästa. Mõistlikum on sellise murega pöörduda hoopis Päästeameti või kaitseväge poole. Kui ametiabi andmine võib ülemäära takistada haldusorgani enda eesmärkide saavutamist, siis ei ole samuti mõistlik taotlusega nõustuda. Haldusorgan peab oma vahenditega saama eelkõige enda ülesanded täidetud ja kui on võimalus teisi aidata ning see ei takista organisatsiooni eesmärkide saavutamist, siis aidatakse ka teisi. Sama põhimõtet järgib ka KorS, mille § 6 lg 3 sätestab, et kui pädev korrakaitseorgan ei saa või ei saa õigel ajal tõrjuda olulist või kõrgendatud vahetut ohtu või kõrvaldada korrarikkumist, siis kohaldab politsei edasilükkamatuid meetmeid käesoleva seaduse alusel (edasilükkamatu pädevus) ning teavitab viivitamata pädevat korrakaitseorganit. Politsei kohaldab edasilükkamatuid meetmeid vahetu ohu tõrjumiseks, kui see ei takista ülemäära politsei enda ülesannete täitmist.

---

⁹ *Ibid*, lk 2.

Kui abi taotleval haldusorganil saab teada, et tema palvet ei rahuldatud, siis on tal võimalus pöörduda keelduva haldusorgani järelevalveorgani poole. Viimane otsustab, kas keeldumine oli põhjendatud või mitte. Kui keeldumine ei leia põhjendust, siis saab järelevalveorgan otsustada abi andmise.

Ametiabi taotlemiseks on oma vorm, milles esitatakse ametiabi taotlemise eesmärk ja selle õiguspärasus ning abi laad. Ametiabi taotlus esitatakse kirjalikult. Kui ametiabi andja ja saaja on erinevad isikud (riik, kohalik omavalitsus või muu avalik-õiguslik juriidiline isik), hüvitab ametiabi saaja ametiabi andjale tema ametiabi andmisel tehtud mõistlikud kulutused.¹⁰ Autori arvates on kulutused mõistlikud siis, kui need on proportsioonis antava abiga. Näiteks transpordikulud, inimeste tööaja eest makstav tasu jms. Politsei võtab võimaluse korral pankrotihalduri palvel hoiule tulirelvi ja laskemoona, sest nende hoiustamine on kehtestatud relvaseaduses korras ja tingimustel. Pankrotihalduril ei pruugi olla suurema koguse relvade ja laskemoona hoidmise jaoks eritingimusi. Sellisel puhul võiksid mõistlikeks kuludeks olla nende objektide transpordikulud ja hoiuruumi kütte- ja elektriarved.

1.2. Korrakaitse seadus

KorS ei ole hetkel veel jõustunud, kuid see avaldati Riigi Teatajas juba 22.03.2011. Viimased muudatused sätetes tehti 13.03.2014 korrakaitse seaduse muutmise ja rakendamise seadusega 424 SE¹¹. KorS jõustub 01.07.2014 ja kuna regulatsioon on lähitulevikus täitmiseks kohustuslik, pidas autor vajalikuks käesoleva teema käsitlemisel vaadelda ka selles oleva ametiabi ja koostööd käsitlevad sätted ning veenduda, kas rakendamise seadusega jäävad need muutumatult kehtima. Autor toob lõputöösse KorS-st välja mõned teemad, mis käsitlevad koostöö korda.

KorS-e väljatöötamisel lähtuti Saksa liidumaades tuntud politsei- ja korrakaitse seadustest. Saksamaal on politsei- ja korrakaitse õigus liidumaade parlamentide pädevuses. Seetõttu on igal liidumaal oma korrakaitse seadus ning korrakaitse üldvolituse ühtne sõnastus puudub. Esialgne kontseptsioon korrakaitse seadusest sätestas riiklikku järelevalvet teostavate asutuste volitused üldiselt, määrates üldnormidena juhtumid, millal riigi sekkumine on lubatud. Samuti anti konkreetsemad volitused põhiõiguste piiramiseks, kuid sedagi kõigi asutuste kohta

---

¹⁰ Halduskoostöö seaduse § 20.

¹¹ Korrakaitse seaduse muutmise ja rakendamise seaduse eelnõu 424 SE, leitav veebis www.riigikogu.ee/?op=ems&page=eelnou&eid=2445bcfe-b04d-40c8-932e-db51253abea3&, 24.03.2014

tervikuna, seda valdkonniti piiritlemata.¹² Aastate jooksul on rakenduseaduse eelnõud järjepidevalt muudetud ning riigi vajadusi arvestavalt kohandatud.

KorS-e § 10 sätestab korrakaitseorganite vahelise koostöö. Esimeses lõikes on sätestatud, et korrakaitseorganid teevad koostööd, sealhulgas koguvad ja vahetavad omavahel riikliku järelevalve teostamiseks vajalikku teavet ning teevad ettepanekuid riikliku järelevalve otstarbekamaks teostamiseks. Teine lõige sätestab, et koostöö ulatus määratakse seaduse või määrusega. Autori arvates peaks selles paragrahvis olema veel ka lõige kolm, mille järgi korrakaitseorgan võib politsei kaasata järelevalve meetme rakendamisele sunni kasutamiseks, kui sunni kasutamine ei ole korrakaitseorgani enda pädevuses. Käesoleval ajal on § 6 lõikes 6 nimetatud, et politsei osutab teisele korrakaitseorganile HKTS-es ettenähtud ametiabi andmise alusel ja korras abi riikliku järelevalve haldusakti täitmisel, kui täitmine seisneb vahetu sunni kohaldamises. Autor märgib, et nimetatud regulatsioon pealkirja „Korrakaitseorgan“ all ei ole kohane, samuti vajatakse praktikas politsei abi sunni näol oluliselt laiemalt kui vaid haldusakti täitmisel (nt asendustäitmisel), mistõttu § 10 täienduste tegemisel võiks tunnistada § 6 lg 6 kehtetuks.

Kui riikliku järelevalve haldusakti täitmisel on tarvis kohaldada vahetut sundi, siis osutab politsei teistele korrakaitseorganitele ametiabi, mille alused on ettenähtud HKTS-es. Korrakaitseorgan on seaduse või määrusega riikliku järelevalve ülesannet täitma volitatud asutus, kogu või isik.¹³ Autoril tekib küsimus, kas politseid kaasatakse vahetu sunni rakendamisele vaid siis, kui haldusorganil endal puudub vahetu sunni kasutamise õigus või ka siis, kui haldusorganil on vahetu sunni kasutamise õigus, kui ta ei ole võimeline ise seda teostama. Näiteks, kui ametnikud on naised, kuid on vaja mehelikku jõudu.

Korrakaitseaduse eelnõu (edaspidi KorraKSE) seletuskirjas on selgitatud, kuidas toimub ametiabi vahetu sunni korras. Põhimõtteliselt võib sellist abi andmise kohustust lugeda tulenevaks juba HKTS-e alusel toimivast ametiabi korrast, kõnealuses seletuskirjas sõnastatakse vastav kohustus politsei jaoks selgemalt. Avaliku halduse ressursside kasutamise säästlikkuse seisukohalt ei ole alati otstarbekas luua kõigi korrakaitseorganite juurde nende poolt antavate haldusaktide haldussunni korras täitmiseks vajalik aparaat, samuti ei ole võimalik jagada kontrollimatult vahetu sunni teostamise pädevust. Kuna politsei on üldkorrakaitseorgan, on otstarbekas koondada vahetu sunni rakendamiseks vajalikud inim- ja

---

¹² Kask, O., „Korrakaitse seaduse eelnõust“, *Juridica*, 2004, nr 7, lk 468-472

¹³ Korrakaitseadus, 23.02.2011, (ei ole jõustunud), § 6.

materiaalsed ressursid just tema kätte ning anda erikorrakaitseorganitele võimalus saada politseilt kohast abi. Kui kohalik omavalitsus on teinud isikule ettekirjutuse ebaseadusliku ehitise lammutamiseks, kuid isik ettekirjutust ei täida, vaid sulgeb ennast hoonesse ja püüab sellega välistada omavalitsuse korralduse asendustäitmist, siis omavalitsus esitab politseile taotluse abi saamiseks haldusakti täitmisel. Politseil on võimalik toimetada vahetut sundi kasutades isik hoonest välja.¹⁴

Haldusakti täitmisel abi andmisel lähtutakse HKTS-e 3. peatükis sätestatud ametiabi andmise alustest ja korrast. Ametiabi korra rakendamine tähendab, et abi saamiseks tuleb politseile esitada vormikohane taotlus¹⁵, samuti seda, et kui abi saaja ei ole riigiorgan, on tal kohustus hüvitada politseile viimase poolt abi andmisel kantud mõistlikud kulutused.

HKTS küll sätestab, et seda seadust ei kohaldata, kui abi andmise kohustus on haldusorganile ette nähtud seadusega, kuid see ei välista aga võimalust kasutada KorS-is politsei abiandmiskohustuse täitmiseks analoogilist korda HKTS-is sätestatud ametiabi korraga. Abi antakse ametiabi andmiseks ettenähtud alustel, kui vahetu sund ei ole vastava korrakaitseorgani enese pädevuses.¹⁶

Korrakaitse üldvolitus KorS-e §-d 24 ja 25 sisaldavad Eesti korrakaitse tulevast üldvolitust. Paragrahv 24 lõike 1 kohaselt on ohu või korrarikkumise korral pädeval korrakaitseorganil õigus panna avaliku korra eest vastutavale isikule ettekirjutusega ohu tõrjumise või korrarikkumise kõrvaldamise kohustus ning hoiatada teda haldussunnivahendi kohaldamise eest, kui isik ei täida kohustust hoiatuses määratud tähtaja jooksul. KorS § 24 lõige 2 viitab ettekirjutuse täitmiseks asendustäitmise ja sunniraha seadusele ning lõige 3 näeb ette vahetu sunni rakendamise võimaluse kohustatud isiku suhtes. KorS § 25 lõike 1 alusel võib pädev korrakaitseorgan ise kohaldada meetmeid ohu tõrjumiseks või korrarikkumise kõrvaldamiseks, kasutada vajadusel ametiabi või kaasata muid isikuid, kui avaliku korra eest vastutavat isikut ei ole või kui isik ei saa või ei saa õigel ajal ohtu tõrjuda või korrarikkumist kõrvaldada. Erinevalt Saksa liidumaade ühtse politseiseaduse näidiseelnõu §-s 8 sätestatud üldvolitusest jaguneb korrakaitseaduse üldvolitus Eestis kahe sätte vahel. KorS § 24 sätestab üldskeemi korrakaitseorgani tegutsemiseks juhul, kui ohu tekitanud isikut on võimalik kohustada tema poolt tekitatud ohtu või korrarikkumist kõrvaldama

---

¹⁴ Korrakaitseaduse eelnõu 49 SE III seletuskiri, lk 29, loetav veebis: www.riigikogu.ee/?page=eelnou&op=ems2&emshelp=true&eid=80277&u=20130222214745, (05.02.2013).

¹⁵ Ametiabi taotluse vorm, Vabariigi Valitsuse 17. juuni 2003. a määrus nr 176, jõustus 1. juulil 2003.a., kätte saadav internetis www.riigiteataja.ee/akt/600216, (10.02.2013).

¹⁶ Korrakaitseaduse eelnõu 49 SE III seletuskiri, *supra nota* 14, (26.01.2013).

haldussunnivahendiga. KorS § 25 käsitleb ohtude tõrjumist sellistel juhtudel, kui ohu tekkimise eest ei vastuta ükski isik või vastutavat isikut pole võimalik kindlaks teha. Samuti on hõlmatud juhud, kus ohu või korrariikkumise kõrvaldamise kohustust pole võimalik isikule panna, sest isikul puudub võimalus kohustust täita või seda õigeaegselt täita. Mõlema sätte olulisemateks koosseisutunnusteks on siiski avalik kord ja seda ähvardav oht või korrariikkumine.¹⁷

Avaliku korra mõiste on sätestatud PPVS-e § 7² lõikes 1, mille järgi on see ühiskonna seisund, milles on tagatud õigusnormide järgimine ning isikute subjektiivsete õiguste ja õigushüvede kaitstus. Jõustavas KorS-es sätestab antud mõiste § 4 lg 1, mille sõnastus on sama PPVS-es kirjas olevaga. Korrakaitseaduse muutmise ja rakendamise seaduse eelnõu 424 SE¹⁸ järgi muudetakse selle paragrahvi sõnastust, kuid mõiste sisu ei muutu. Muudetud kujul on mõiste avalik kord ühiskonna seisund, milles on tagatud õigusnormide järgimine ning õigushüvede ja isikute subjektiivsete õiguste kaitstus. Saksa põhiseaduses on avaliku korra (öffentliche Ordnung) mõiste tihedalt seotud avaliku turvalisuse ehk avaliku julge oleku (öffentliche Sicherheit) mõistega. Leitakse, et põhiseaduses langeb avaliku korra mõiste kokku sellele politsei õiguses antud tähendusega.¹⁹

Abi aluseks on teise korrakaitseorgani antud riikliku järelevalve haldusakt. Küsitavaks osutub siinjuures, kes ning millises ulatuses vastutab, kui haldusakt või selle täitmiseks kasutatud haldussund osutub õigusvastaseks. Riigikohtu halduskolleegium on oma 24.11.2005 otsuses nr 3-3-1-61-05²⁰ ja 20.12.2005 otsuses nr 3-3-1-68-05²¹ asunud seisukohale, et sunni rakendamisel abi osutades peab politsei veenduma sunni rakendamisel aluseks oleva haldusakti õiguspärasuses. Sellest ei saa tõenäoliselt siiski tuleneda, et politsei peaks peensusteni välja selgitama kõik akti andmise aluseks olnud õiguslikud asjaolud. Haldusmenetluse üldine põhimõte on, et haldusakti õiguspärasus pole selle täitmiseks läbiviidava haldustoimingu seisukohalt määrav, oluline on haldusakti kehtivus. Kindlasti ei tohi haldusakti täita, kui selle õiguslikud puudused on ilmsed, s.t akt on tühine. Politsei

---

¹⁷ Eller, K., „Korrakaitse üldvolutuse koosseis Saksa õiguses ja Eesti korrakaitseaduse eesnõus“, *Juridica*, 2007, nr 1, lk 41-53.

¹⁸ Korrakaitseaduse muutmise ja rakendamise seaduse eelnõu 424 SE, leitav veebis: www.riigikogu.ee/?op=ems&page=eelnou&eid=2445bcfe-b04d-40c8-932e-db51253abea3&, (10.01.2014).

¹⁹ Wieschhörster, A. „Die Aufrechterhaltung der öffentlichen Ordnung und der Schutz der inneren Sicherheit gem. Art 64 Abs. 1 EGV“, Münster, 2001, S 47.

²⁰ Isiku kaebus Tartu Politseiprefekturi ja Tartu Linnavalitsuse töötaja toimingu õigusvastaseks tunnistamiseks, Riigikohtu lahend, Kohtuasja number 3-3-1-61-05, otsuse kuupäev 24.11.2005.

²¹ Isiku kaebus Ida-Viru Politseiprefekturi ja Riigiprokuratuuri toimingute õigusvastaseks tunnistamiseks ja tekitatud kahju hüvitamiseks, Riigikohtu lahend, Kohtuasja number 3-3-1-68-05, otsuse kuupäev 20.12.2005.

vastutus peaks kõnealuse abi andmisel olema seotud ainult tema enda tegevusega haldussunni rakendamisel: ta valib proportsionaalse vahetu sunni meetme ning rakendab seda õiguspäraselt, nt ta ei kasuta relva aluseta või ebaproportsionaalsel viisil, tekitades isikule rohkem kahju, kui on haldusakti täitmiseks hädavajalik.²²

Lisaks politseile tegutseb eriseaduste alusel kümneid riiklikku järelevalvet tegevat erikorrakaitseorganit (näiteks Keskkonnainspeksioon, Maksu- ja Tolliamet, Ravimiamet, Tehnilise Järelevalve Amet). Mitme korrakaitseorgani poolt ühiselt kasutatavad erimeetmed on eriseadustes laiali, enamasti põhjendamatult erineva aluse ja sisuga. KorS defineerib esmakordselt kogu valdkonnale omased ühised põhimõisted nagu avalik kord, riiklik järelevalve, korrakaitseorgan, avaliku korra eest vastutav isik, kolmanda isiku kaasamine, oht avalikule korrale, üldmeede, erimeede, vahetu sund. Politsei on KorS-i kohaselt üldkorrakaitseorgan, kõik ülejäänud erikorrakaitseorganid. Politsei võib ka ise olla erikorrakaitseorgan, kui seadus talle selleks pädevuse annab. Üldkorrakaitseorganina tegutseb ta siis, kui pädev organ ei saa, ei saa õigeaegselt tegutseda või puudub üldse. Väga oluline on ka selge aluse loomine, millal võib kohustada ohtu tõrjuma kolmandat isikut, s.t seda, kes ei ole ohtu tekitanud. Kogu korrakaitset käivitavaks teguriks on oht avalikule korrale /.../. Ohu ja selle erinevate astmete liigitus on väga oluline, kuivõrd hilisem riivava meetme rakendamise võimalikkus on seotud justnimelt ohu astmega. KorS-i on kodifitseeritud üle 20 erimeetme, mis on enim kasutatavad või üldomased kõigile või mitmele korrakaitseorganile – alates isikuandmete töötlemisest, isiku küsitlemisest, isikusamasuse tuvastamisest, DNA- või hääleproovi võtmisest kuni viibimiskeelu, vallasasja läbivaatuse, valdusesse sisenemise ja isiku kinnipidamiseni välja. Senised politseiseaduses sätestatud meetmed kujutasid endast parimal juhul erimeetme pealkirja, jättes põhiseadusvastaselt andmata meetme volitusnormi koos selle kohaldamise õigusliku aluse ja meetme enda sisuga.²³

Käesoleva lõputöö kirjutamise vältel on korrakaitseaduse rakenduseseaduse eelnõu menetlemisel Riigikogus KorS-e sisu muudetud. Muudatusettepanekute loetelu on mitmeid lehekülgi pikk ning selle tulemusel jõuti autori arvates järjest paremate seadusesätete sõnastusteni.

---

²² Korrakaitseaduse muutmise ja rakendamise seaduse eelnõu 570 SE II-1 seletuskiri, loetav veebis: www.riigikogu.ee/?page=eelnou&op=ems2&emshelp=true&eid=758830&u=20130205202100, (25.02.2013).

²³ Korrakaitseaduse muutmise ja rakendamise seaduse eelnõu 424 seletuskiri, loetav veebis: www.riigikogu.ee/?op=emspain&page=pub_file&file_id=86897b83-ac12-43ab-9986-c9e0c04a2697&, (04.03.2014)

1.3. Politsei ja piirivalve seadus

PPVS-es on kirjas, et käesolev seadus sätestab politsei ülesanded, õigused, korralduse ja politseiteenistuse õiguslikud alused. Peamiseks probleemiks on olukord, kui seaduses paika pandud politseiline tegevus on sõnastatud ebaselgelt ja jätab ruumi mitmeti tõlgendamiseks. Politseinik peab lähtuma PPVS-est, kui eriseadus ei sätesta teisiti, kuid sündmuskohal probleemi lahendades ei ole õigusakte käepärast. Probleemi aitab lahendada suhtlemine vahetu juhi või juhtimiskeskusega, kuid alati ei ole mõtlemiseks ja arutamiseks aega ning tuleb tegutseda kiirelt ja otsustavalt.

Koos KorS-e jõustumisega, muutuvad ka paljud PPVS-e sätted. Pidevad muutused loovad esialgu paljudele ebakindluse tunde otsuste vastuvõtmisel. Politseiametnikud, kes ei ole õigel ajal kursis toimunud muutustega, võivad oma tööd tehes seadustes orienteerumisel eksida. Autori arvates on oluline muutus juba see, et uue seaduse jõustumisel reguleeritakse PPVS-e üldsätted (näiteks avaliku korra eest vastutav isik, avalik kord) ainult KorS-es. Tulevikus sätestatakse erimeetme rakendamine eriseaduses viitega KorS-e vastavale sättele. Kui eriseaduses (nt relvaseadus) on sätestatud riikliku järelevalve erimeetmed, siis riikliku järelevalve teostamiseks võib kohaldada KorS-e paragrahvides sätestatud erimeetmeid KorS-es sätestatud alusel ja korras. PPVS-e § 1 lg-e 5 sätestab edaspidi, et politsei ülesannetele ja tegevusele avaliku korra kaitsel kohaldatakse KorS-st, arvestades käesolevast seadusest tulenevaid erisusi. Ka PPVS-e § 3 lg 1 p 1 sätestab, et politsei ülesandeks on avaliku korra kaitse KorS-es sätestatud alusel ja korras. Alguses on ehk keeruline orienteeruda kahe seaduse vahel, kuid kogemused tulevad aja jooksul.

PPVS-i §7⁷ näeb ette, et politsei teeb muude isikute ja asutustega oma pädevuses koostööd avalikku korda ähvardava ohu ennetamiseks, tõrjumiseks ja korrarikkumiste kõrvaldamiseks. PPVS ei selgita, millised on need politseilised tegevused, mida ta koostöös teiste haldusorganitega võib, saab või peab teostama. PPVS sätestab politsei järelevalve üld- ja erimeetmed, mida rakendatakse sättes nimetatud ohu korral. Probleemi ei tekiks, kui vastavat valdkonda ettenägev seadus sätestaks selgelt politsei kaasamisel tema tegevused. Paraku ei ole see mitte kõigis seadustes lahti kirjutatud. PPVS-s on väga palju paragrahve, kus on kasutatud väljendit vahetu sund. Vahetu sunni mõiste defineerivad PPVS § 26 ja KorS § 73 lõige 1 kui füüsilise isiku, looma või asja mõjutamise füüsilise jõu, erivahendi või relvaga. Haldusmenetluse mõistes on tegemist toimingutega ehk siis sellised asutuse meetmed, mis ei kujuta endast õigusakti andmist, s.o tahteavaldust õiguste või kohustuste tekitamiseks,

muutmiseks või lõpetamiseks.²⁴ Toiminguteks on seega näiteks kumminuialöök, lask tulirelvast, asja valdusest äravõtmine jms. Sunni toimingu sisulisele õiguspärasusele kehtivad kõik haldustoimingute õiguspärasusele üldiselt kehtivad nõuded. Eriti oluline on rakendatava meetme proportsionaalsuse tagamine.

KorS-e jõustumisel sätestatakse vahetu sunni mõiste mitte enam PPVS-es, vaid KorS-es. Vahetu sunni kohaldamise õigus on igal politseiametnikul. Vahetu sund on üldjuhul (kuigi konkreetse juhtumi asjaoludest tulenevalt ei pruugi see alati nii olla) kõige raskem haldussunni vorm, sest enamasti kaasneb sellega isikupuutumatus kui ühe kõige väärtuslikuma põhiseadusliku hüve piiramine. Selle raskuse tõttu rakendatakse vahetut sundi ainult avalikku korda ähvardava ohu kõrvaldamise kohustuste sundtäitmiseks juhul, kui muude sunni vahenditega ei ole võimalik seda kohustust täita (sh õigeaegselt täita). Vahetu sunni rakendamisel on võimaliku väärkäitumise raskete tagajärgede tõttu eriti suur tähtsus kaalutusõiguse õiguspärasel teostamisel, iseäranis proportsionaalse sunni vahendi valimisel. Erinevalt asendustäitmise ja sunniraha seaduse sunni vahenditest sisaldab vahetu sunni üldmõiste tegelikult tervet hulka erimenetlusi olenevalt sellest, millist konkreetset vahetu sunni vahendit kasutatakse. Kasutatava vahendi eeldatavast raskusest lähtudes on reeglistik üles ehitatud sisemiselt astmestatud süsteemina. Vahetu sunni rakendamine toimub enamasti kiireloomulises ohuolukorras ja seetõttu ei saa sunni rakendamise protsess olla sellisel määral formaliseeritud, nagu muude sunni vahendite puhul.²⁵

PPVS-e § 1 lg 5 sätestab, et politsei ülesannetele ja tegevusele avaliku korra kaitsel kohaldatakse käesolevat seadust. Riikliku järelevalve meetme kohaldamisel eriseaduse alusel lähtub politsei eriseaduses sätestatust. Kui eriseaduses ei ole sätestatud meetme kohaldamise korda või on see reguleerimata, lähtutakse meetme kohaldamisel PPVS-s sätestatud korrast. Toetudes sellele sättele, tuleb eriseaduses politsei tegevuse puudumisel lähtuda PPVS-es vastavatest meetmetest. Sisuliselt tähendab see seda, et politsei peab hindama olukorda, kas esineb meetme rakendamise eeltingimus või mitte. KorS-e jõustumisel muudetakse ka PPVS-e sõnastust selles paragrahvis ning uus säte hakkab olema järgmine - politsei ülesannetele ja tegevusele avaliku korra kaitsel kohaldatakse KorS-st, arvestades käesolevast seadusest tulenevaid erisusi.

---

²⁴ Aedmaa, A., et al, *Haldusmenetluse käsiraamat*. Tartu: Tartu Ülikooli kirjastus, 2004, lk 467.

²⁵ Laaring, M. „Vahetu sund kui haldussunnivahend politsei ja piirivalve seaduses ning korrakaitseaduse eelnõus“, *Juridica*, 2010, nr 8, lk. 549-556.

PPVS ja KorS sisaldavad mitme eelduslikult raskemat mõju omava sunni vahendi puhul täpsemaid kohaldamise aluseid, kusjuures kõige raskema mõjuga vahendite, elektrišokirelva ja tulirelva, puhul on eriti kitsad sunni kohaldamise alused ette nähtud juhtudeks, kui sundi teostatakse vahetult inimese (mitte looma või asja) suhtes. Nii moodustub hierarhiline süsteem, kus sunni rakendaja kaalutusõigus kitseneb karmimate vahendite puhul oluliselt.²⁶

Kuna PPVS-es on mitmeid paragrahve, mis näevad ette isikute põhiõiguste piiramise, siis peab täpsemalt uurima ka Eesti Vabariigi põhiseadust. Selle paragrahv 20 näeb ette, et igapähe on õigus vabadusele ja isikupuutumatusel ning vabaduse võib võtta ainult seaduses sätestatud juhtudel ja korras. Nendeks on:

- 1) süüdimõistva kohtuotsuse või kohtu poolt määratud aresti täitmiseks;
- 2) kohtu korralduse täitmata jätmise korral või seadusega sätestatud kohustuse täitmise tagamiseks;
- 3) kuriteo või haldusõiguserikkumise ärahoidmiseks, sellises õiguserikkumises põhjendatult kahtlustatava toimetamiseks pädeva riigiorani ette või tema pakkumineku vältimiseks;
- 4) alaealise üle kasvatusliku järelevalve sisseseadmiseks või tema toimetamiseks pädeva riigiorani ette, et otsustada sellise järelevalve sisseseadmine;
- 5) nakkushaige, vaimuhaige, alkohooliku või narkomaani kinnipidamiseks, kui ta on endale või teistele ohtlik;
- 6) ebaseadusliku Eestisse asumise tõkestamiseks ning Eestist väljasaatmiseks või välisriigile väljaandmiseks.²⁷

Kellelki ei tohi võtta vabadust üksnes sel põhjusel, et ta ei ole suuteline täitma mingit lepingulist kohustust. See nimekiri on ammendav ning võimudel puudub igasugune voli kehtestada ise lisaaluseid vabaduse võtmiseks või neid aluseid omatahtsi muuta. Vabaduse võtmine saab toimuda ainult PS §-s 20 esitatud aluste (erandite) esinemisel. Riigikohus on lisaks sedastanud, et PS § 20 lg 2 ei tohi tõlgendada laiendavalt põhiõiguse kandja kahjuks.

---

²⁶ *Ibid.*

²⁷ Eesti Vabariigi põhiseaduse kommenteeritud väljaanne, Paragrahv 20, kätte saadav internetist www.pohiseadus.ee/ptk-2/pg-20/, (28.02.2013).

See tähendab, et PS § 20 lg-s 2 sätestatud vabaduse võtmise aluste erinevate tõlgenduste seast tuleb valida see, mis võimaldab kõige väiksemat vabadusse sekkumist.²⁸

Eesti õiguskorras, mida on oluliselt mõjutanud Saksa õigus, tunnustakse, et põhiseadusest tuleneb kohustus kaitsta põhiõigusi mitte üksnes riigi vastu, vaid ka ohtude vastu, mis lähtuvad eraisikult. Riik tagab põhiõiguste kaitse nii avalik-õiguslikes kui ka eraõiguslikes suhetes. Avalikus õiguses on suhted asümmeetrilised, üksnes inividid omavad põhiõigusi, avaliku võimu kandja on kohustatud isikuks. Eraõiguslikud suhted on sümmeetrilised, mõlemad eraisikud omavad põhiõigusi. Eraõiguslik regulatsioon nõuab seepärast kahe võistleva erahuvi lepitamist. See tähendab, et ohustatud õigust saab kaitsta vaid teise põhiõiguse piiramisega.²⁹

Oluline on leida rikkumisega proportsionaalne vastumeede. Ei ole mõeldav kasutada meeleavaldajate suhtes erivahendeid, kui isikud on rahumeelsed ning püüavad vaid oma seisukohti avalikus ruumis teatavaks teha. Sellist sunni kasutamist on ette tulnud riikides, kus valitsemiskorraks on monarhia. Tuleb vältida oma ametivõimu kuritarvitamist ning teinekord on heast sõnast rohkem kasu kui füüsilisest jõust.

---

²⁸ Karistuseseadustiku § 87² põhiseaduslikkuse kontroll, Riigikohtu üldkogu kohtuotsus , 3-4-1-6-10, p 79, otsuse kuupäev 21.06.2011.

²⁹ Lõhmus U. „Põhiõigused ja Euroopa Liidu õiguse üldpõhimõtted: funktsioonid, kohaldamisala ja mõju“, Juridica, 2011, nr 9, lk 639-651.

2. POLITSEI KAASAMINE

Järgnevas peatükis toob autor välja mõned seadused, kus on sätestatud politsei kaasamine ning abi laad. Politseinikud ei pruugi igapäevaselt nendega kokku puutuda, kuid sellest tulenevalt võivad olla teadmised oma ülesannete osas nõrgad. Autor lähtus seaduste valimisel oma politseitöö praktikast ning toob lõputöös välja just need õigusaktid, millega võib enim kokku puutuda.

2.1. Päästeseadus

Päästeseaduse (edaspidi PäästeS) §-s 23 käsitletakse valdusesse sisenemist.³⁰ Kui valdusesse sisenemise tagajärjel jääb valduses valveta oluline varaline väärtus, tagab Päästeamet kuni valdaja või muu õigustatud isiku või politsei saabumiseni valduse valve. Siinkohal tekkis autoril küsimus, kas politsei peab jääma vara valvama või midagi edasi korraldama?

Kuna see sõnastus on sarnane politsei ja piirvalve seadusega, mille samasisuline paragrahv on algselt juba kajastatud KorS-es, siis selle paremaks mõistmiseks tuleb uurida KorrKSE seletuskirja.

Korrakaitseorganil on õigus siseneda valdaja nõusolekuta tema valduses olevale piiratud või tähistatud kinnisasjale, ehitisse, eluruumi või ruumi, kui see on vajalik avalikku korda ähvardava kõrgendatud ohu tõrjumiseks või kõrgendatud ohu kahtluse korral ohu väljaselgitamiseks ja tõrjumiseks. Valdusesse sisenemisel on korrakaitseorganil õigus avada uksi, väravaid või kõrvaldada muid takistusi. Valdusesse sisenemise korral ei ole lubatud valduses olevate vallasasjade läbivaatus, vastasel juhul on tegemist juba valduse läbivaatusega. Korrakaitseorgan võib juba eelpool nimetatud tingimustel siseneda valdusesse ohu väljaselgitamiseks või tõrjumiseks või korrarikkumise kõrvaldamiseks, kui valdusest levivad väljapoole teist isikut oluliselt häirivad mõjutused ning nende kõrvaldamine ei ole muul viisil võimalik. Näiteks, kui korteris on tulekahju. Tuletoõrjuja lõhub korteri ukse, likvideerib tulekolde ning toob korteris viibinud elanikud välja. Või kui korteris on veeavarii

---

³⁰ Päästeseadus, 05.05.2010, jõustunud 01.09.2010- RT I 2010, 24, 115... RT I, 29.12.2011, 206.

ning see on põhjustanud uputuse. Elanikke samal ajal korteris ei viibi. Korrakaitseorgan lõhub korteri ukse, siseneb korterisse ning sulgeb veekraanid. Politseil on sellisel juhul õigus valdaja nõusolekuta valdusesse siseneda ning korrarikkumine kõrvaldada, kui korterist kostab vali lärm, mis häirib oluliselt naabreid, ning märguande peale häirimist ei lõpetata.³¹

Valdusesse sisenemisel on valdajat võimalik teavitada vaid juhul, kui valdaja isik on teada. Selleks peab korrakaitseorgan võtma tarvitusele meetmeid valdaja tuvastamiseks. Juhul kui valdusesse siseneti ilma valdaja kohal viibimiseta ning selle tagajärjel jääb valduses valveta oluline varaline väärtus, peab korrakaitseorgan tagama valduse valve kuni valdaja või muu õigustatud isiku saabumiseni. Näiteks korrakaitseorgan lõhub korterist lähtuva vahetu ohu tõrjumiseks korterisse sisenemisel ukسلuku. Sellisel juhul on korrakaitseorgan kohustatud tagama korteri valdaja vara säilimise kuni valdaja või muu õigustatud isiku saabumiseni.³²

Kui PäästeS ei sätesta täpsemalt politsei tegevuse korda, siis peab lähtuma PPVS-est. Kuid sealne sõnastus on täpselt samamoodi kirja pandud ning valduse valve kohta täpsemaid juhiseid ei ole. Üldjuhul leitakse korteri omanik või mõni pereliige kiiresti üles, kes saab tulla kohale ja tegeleda edasi valveta jäänud asjadega. Kuid olukorras, kus korteri omanik võib olla välismaa kodanik ning meie andmebaasides kontaktandmed puuduvad, siis peaks politsei korterit valvama tema saabumiseni. Kindlasti oleks see mõtlematu ressursi raiskamine, kuid pelgalt korteri kinnipitseerimine ei kaitse vara piisavalt. Kuna seaduses on kirjas, et politsei peab tagama valve, siis erinevate meetmete rakendamise puhul jääb vastutajaks PPA.

2.2. Psühhiaatrilise abi seadus

Politseitöös tuleb üsna sageli ette koostööd kiirabiga. Tavaliselt antakse üle mõni joobes isik, kellele on ravi osutatud, kuid kes ei suuda iseseisvalt liikuda. Selliste olukordadega probleeme üldjuhul ei esine. Keerulisem on siis, kui kiirabi palub abi psüühikahäirega isiku toimetamisel ravigaasutusse. Tavaliselt ootab kiirabi politsei maja ees ära ning minnakse koos tuppa. Kui isik on silmnähtavalt oma psüühikahäire tõttu agressiivne, siis teiste kaitseks annab politsei omapoolset abi, kasutades vahetut sundi. Teistel juhtudel võib olla haige väga rahulik või nii vana, et ei suuda teistele viga teha. Siis tekib õigustatud küsimus, mida politsei edasi teeb?

Psühhiaatrilise abi seaduse (edaspidi PsAS) § 12 lg 2 järgi, kui on alust arvata, et isikul

---

³¹ Korrakaitseaduse eelnõu 49 SE III seletuskiri, eelnõu §50.

³² *Ibid*, §51.

esinevad PsAS-e § 11 lõikes 1 sätestatud asjaolud: 1) isikul on raske psüühikahäire, mis piirab tema võimet oma käitumisest aru saada või seda juhtida; 2) haiglaravita jätmisel ohustab isik psüühikahäire tõttu iseenda või teiste elu, tervist või julgeolekut; 3) muu psühhiaatriline abi ei ole küllaldane, siis abistab politsei arsti kirjaliku taotluse alusel tervishoiuteenuse osutajat isiku kinnipidamisel, arstlikul läbivaatusel ja haigla psühhiaatriaosakonda toimetamisel.³³

Selline sõnastus ei seleta täpsemalt lahti politsei kaasamise korda ning jääb arusaamatuks politsei kohalviibimise vajadus. Autori arvates peaks olema politseil õigus abi mitte osutada ja lahkuda, kui ravi vajav isik ilmset ohtu kellelegi ei kujuta. Kindlasti teeb asjaolud keeruliseks see, et psüühiliselt haige isiku käitumine võib hetkega muutuda. Politsei lahkudes võib ta muutuda agressiivseks ning kiirabitöötajaid rünnata.

Kui tervishoiuteenuse osutajal tekib põhjendatud kahtlus, et ravil viibiva isiku valduses on või temale adresseeritud posti- või muu saadetus sisaldab keelatud esemeid või aineid, siis PsAS § 9² lg-e 4 järgi vaadatakse isiku asjad läbi, kui tema tervislik seisund seda võimaldab ja võetakse keelatud aine või ese tema valdusest ära tema juuresolekul. Isikult aine või eseme äravõtmise juures peab viibima vähemalt kaks isikut, kellest üks on tervishoiutöötaja ja teine politseiametnik või tervishoiuteenuse osutaja juures töötav isik. Kuna autori arvates ei ole siinkohal politsei roll selge, siis uuris ta vastavate seaduste eelnõu seletuskirjasid.

Psühhiaatrilise abi seaduse muutmise seaduse eelnõu seletuskirjas saab täpsema ülevaate. PsAS-i §-ga 9² sätestatakse toimingud ja nende läbiviimise tingimused, mida tervishoiuteenuse osutaja peab tegema ja järgima, kui tal on tekkinud põhjendatud kahtlus, et patsiendi valduses või talle adresseeritud saadetes on keelatud aineid või esemeid. Eelnimetatud toiminguteks on keelatud ainete ja esemete äravõtmine, säilitamine, üleandmine seaduslikule esindajale, hävitamine ja patsiendile tagastamine.³⁴

Tervishoiuteenuse osutaja on kohustatud teavitama politseid patsiendi ebaseaduslikus valduses olevast narkootilisest ja psühhotroopsest ainst narkootiliste ja psühhotroopsete ainete ning nende lähteainete seaduse tähenduses, relvast relvaseaduse tähenduses ning lõhkeainest, pürotehnilisest ainst ja pürotehnilisest tootest lõhkematerjaliseaduse tähenduses, st tervishoiuteenuse osutaja teavitab politseid ainult PsAS-i § 9¹ lõigetes 2–4 esitatud ainete ja eseme leidmisest, muudest keelatud ainetest ja esemetest politseid ei teavitata. Kuni politsei

³³ Psühhiaatrilise abi seadus, 12.02.1997, jõustunud 16.03.1997- RT I 1997, 16, 260... RT I, 07.03.2012, 3.

³⁴ Psühhiaatrilise abi seaduse muutmise seaduse eelnõu seletuskiri, lk 7, loetav veebis: www.riigikogu.ee/?op=emsplain&page=pub_file&file_id=f1c46dd5-524c-d362-8292-0f0ad8d5afde&, (12.03.2013).

saabumiseni võib tervishoiuteenuse osutaja lõigetes 2–4 sätestatud keelatud aine või eseme leidmisel võtta tarvitusele abinõud otsese ohu vähendamiseks või kõrvaldamiseks. Tarvitusele võetud abinõud peavad tagama nii isiku enda kui ka teiste isikute maksimaalse võimaliku ohutuse. Tervishoiuteenuse osutaja otsustab, kas ta võtab lõigetes 2–4 sätestatud aine või eseme isiku käest ära või lastakse seda teha politseil. Näiteks kui keelatud aine või eseme valduse ülevõtmine ohustaks tervishoiuteenuse osutajat, isikut ennast või teisi isikuid, võtab keelatud aine või eseme valduse üle politsei. Kui patsiendi tervislik seisund seda võimaldab, toimub tema valduses olevate asjade ja esemete läbivaatamine ning keelatud asjade ja esemete äravõtmine patsiendi juuresolekul. Isikult esemete äravõtmise juures peab viibima kokku vähemalt kaks isikut, kellest üks on tervishoiutöötaja ja teine politseiametnik või tervishoiuteenuse osutaja juures töötav isik. Politsei osaleb juhul, kui isiku valduses olevast keelatud ainest või esemest (relvad, narkootilised ained, lõhkeaine) tuleb teavitada politseiasutust, kui isiku toimetab psühhiaatriaosakonda politsei või kui tervishoiuteenuse osutaja on isiku tervisliku seisundi tõttu teiste isikute ohutuse tagamiseks politsei välja kutsunud. Politsei võib isiku suhtes kasutada ainult tervishoiutöötajate heakskiidetud võtteid, mis ei ohusta isiku vaimset ja füüsilist tervist.³⁵

Õiguskantsler on raviasutuste kontrollkäikude kokkuvõtetes juhtinud tähelepanu sellele, et patsientide ohjeldamisel kasutatakse näiteks seadusevastaselt turvafirma töötajate teenuseid või teiste patsientide abi, samuti ei ole õige patsientide ohjeldamisel politseitöötajate kasutamine. Õiguskantsleri selgituste kohaselt peavad politsei või turvatöötaja ülesanded piirduma PPVS-i ja turvaseaduses sätestatuga – politseinik või turvatöötaja ei tohi sekkuda raviasutuse põhitegevusse.³⁶

2.3. Alaealiste mõjutusvahendite seadus

Mõnikord võib politsei oma töös kokku puutuda probleemiga, kus tuleb sundtoomist kohaldada alaealise suhtes. Sellise tegevuse sätestab alaealiste mõjutusvahendite seadus (edaspidi AMVS). Kuid seal ei ole selgitatud alaealiste sundtoomise korda. Kõige enam puudutab see kindlasti noorsoopolitseinikke, kuid abi võivad osutada ka teised hetkel tööl olevad politseinikud.

---

³⁵ *Ibid*, lk 12.

³⁶ OPCAT kontrollkäik: Wismari Haigla, Õiguskantsleri seisukohad, kätte saadav veebilehelt: oiguskantsler.ee/et/seisukohad/seisukoht/opcat-kontrollkaik-wismari-haigla, (13.01.2013).

Kui alaealine, keda kohustati kirjaliku kutsega alaealiste komisjoni istungile ilmuma, jääb mõjuva põhjusega ilmumata, võib alaealiste komisjoni otsuse alusel kohaldada sundtoomist. Alaealise sundtoomist teostab politsei. Alaealisele teatatakse sundtoomise põhjus, selgitatakse tema õigusi ning antakse võimalus teatada sundtoomisest oma valikul vähemalt ühele lähedastest. Alaealise, kes asub alaealiste komisjoniga samas asulas, võib kinni pidada kuni 18 tundi enne istungi algust. Sundtoomisel teisest asulast ei tohi kinnipidamise tähtaeg ületada 48 tundi.³⁷

Kuna AMVS-es ei ole kirjas sundtoomise korda, siis lähtub politsei PPVS-est, mis lubab kasutada vahetut sunni nii kaua, kui see on eesmärgi saavutamiseks vältimatu. Lapse toimetamisel on vahetu sunni kasutamine üldjuhul keelatud.³⁸ Kuid nende suhtes võib füüsilist jõudu ja käeraudu kasutada vaid kõrgendatud ohu korral ning eelnevalt peab selle eest hoiatama. Sunni kasutamine kantakse protokollis kui kasutati relva, käe- või jalaraudu, sidumisvahendit, tehnilist tõket, teenistuslooma või muud erivahendit.

Politsei rakendab meetmeid avaliku korra eest vastutava isiku suhtes ehk alaealisena on selleks isikuks käitumisega ohu tekitanud või korda rikkuv 14-18 aastane isik. Alla 14-aastase isiku puhul politsei valib, kas rakendab meetmeid alaealise suhtes või tema eestkostja või muu seadusliku esindaja suhtes, kuna viimati nimetatud isikud vastutavad alaealisega solidaarselt.³⁹ Lapsi tuleb kohelda vastavalt eale ja ei saa eeldada, et nad käituksid samamoodi nagu täiskasvanud.

2.4. Täitemenetluse seadustik

Autor pidas vajalikuks välja tuua ka mõned paragrahvid täitemenetluse seadustikust (edaspidi TMS), kuna koostöö kohtutäituritega on viimastel aastatel suurenenud. TMS § 28 selgitab võlgniku läbiotsimist. Võlgniku võib läbi otsida üksnes kohtumääruse alusel ning läbiotsitavaga samast soost kohtutäitur samast soost manukate juuresolekul. Juhul, kui kohtutäitur ei ole läbiotsitavaga samast soost, on kohtutäituril õigus läbiotsimiseks kaasata

---

³⁷ Alaealiste mõjutusvahendite seadus, 28.01.1998, jõustunud 01.09.1998- RT I 1998, 17, 264... RT I 2010, 41, 240.

³⁸ Korrariikumise toime pannud või abi vajavate laste kohtlemise juhend, PPA peadirektori käskkiri nr 265, avaldatud 15. juuni 2010.

³⁹ Eesti Vabariigi lastekaitse seadus, 08.06.1992, jõustunud 01.01.1993- RT 1992, 28, 370...RT I, 21.03.2011,50.

läbiotsitavaga samast soost politseiametnik.⁴⁰ Siinkohal on jällegi arusaamatu, milles kaasnemine seisneb. Ei ole konkreetselt kirja pandud, et politseiametnik peaks hakkama võlgnikku läbi otsima. Autor otsis vastust TMS-u eelnõu seletuskirjast.

Eelnõu seletuskirja kohaselt peab see norm aitama kohtutäituril korraldada talle pandud avalike ülesannete täitmist teise samasuguste üldfunktsioonidega asutuse - politsei - kaasabil. Siseministeriumi ettepanekul säte sõnastati mõnevõrra kitsendavalt: politsei kaasamiseks on vaja täituripoolne kirjalik avaldus ning kaasamise ainus eesmärk saab olla avaliku korra tagamine. Viimasega saab tegu olla siis, kui kohtutäiturit on täitetoimingute läbiviimisel õigusvastaselt takistatud või teda on eelnevalt ähvardatud, et teda hakatakse takistama.⁴¹

Kuigi TMS nimetab politsei kaasamist, ei ole selles selgitavaid sätteid, milles kaasamine seisneb ning millised on politsei õigused täitetoimingule kaasamisel. Politsei lähtub PPVS-e § 7³⁵, kus on sätestatud isiku läbivaatuse kord. Kuna täitetoiminguid sooritab kohtutäitur ainuisikuliselt ning TMS-s ei ole õiguslikku alust politsei poolt sunni kasutamiseks, sunnivahendeid ega sunni kasutamise korda, siis saab politsei lähtuda üksnes PPVS-st, mis aga ei sätesta politsei tegevust täitemenetluse toimingule kaasamisel. Politsei saab lähtuda vaid PPVS § 30 sätestatud vahetu sunni kohaldamise lubatavuse sätetest ning rakendab sundi vaid ohu korral selle tõrjumiseks ja korrarikkumise korral korrarikkumise kõrvaldamiseks. Seega tagab politsei täitetoimingule kaasamisel avaliku korra, kuid ei teosta täitetoimingut (lapse äravõtmist vms) ega muud toimingut täitetoimingu läbiviimiseks (tõkke eemaldamine valdusesse sisenemisel vms).

2.5. Tsiviilkohtumenetluse seadustik

Viimase seadusena uurib autor tsiviilkohtumenetluse seadustiku (edaspidi TsMS) mõningaid sätteid, mis puudutavad politsei kaasamist. Peamised kaks abi liiki on menetlusedokumentide kättetoimetamine ning sundtoomine.

TsMS §-s 315 lõikes 1 on võimalus, et kättetoimetamisel kasutakse mõne sättes konkreetselt nimetatata riigiasutuse või kohaliku omavalitsuse abi. Teisalt on lõikes kasutatav sõna

---

⁴⁰ Täitemenetluse seadustik, 20.04.2005, jõustunud 01.01.2006- RT I 2005, 27, 198... RT I, 31.12.2012, 15

⁴¹ Täitemenetluse seadustiku eelnõu 143 SE I seletuskiri, loetav veebis: http://www.riigikogu.ee/?op=emsplain2&content_type=text/html&page=mgetdoc&itemid=032800021, (02.04.2013).

"vahendus" üsna laia tähendusega, mis võimaldab näiteks mõnelt väiksemalt vallalt ka lihtsalt küsida, kas nad teavad adressaadi täpset viibimis/elukohta oma valla territooriumil. Samuti on lõikes 1 sätestatud, et kohus teeb kättetoimetamise ülesandeks isikule, kellega on sõlmitud sellekohane kokkulepe (nt Tallinnas võib kõne alla tulla parkimisjärelvalvet korraldava isiku kasutamine vms). Lõikes 2 on eelkõige politsei põhiülesannetest lähtuvalt (milleks ei ole tsiviilasjades dokumentide kättetoimetamine, kuigi praktikas võib politsei seda tõhusalt teha) täpsustatud, et politseiasutuse poole pöörduetakse palvega dokumendi kättetoimetamiseks viimases järjekorras. Sellises põhimõttes lepiti kokku 13. märtsil 2007. a Justiitsministeeriumis toimunud nõupidamisel, millest võttis osa 4 Siseministeeriumi või tema allasutuste esindajat.⁴²

Praktikas esineb juhtumeid, mil kättetoimetamiseks oleks vaja kasutada politsei autoriteeti. Politseiasutusele või muule riigiasutusele annab kohus menetlusedokumendi kättetoimetamiseks üksnes juhul, kui muud kättetoimetamise võimalused, välja arvatud avalik kättetoimetamine, ei ole tulemusi andnud või eeldatavasti ei anna tulemust, eelkõige kui postiteenuse osutaja vahendusel on samas või muus asjas kättetoimetamine hiljuti ebaõnnestunud.⁴³

Kui kohus on teinud isikule sundtoomise hoiatuse, siis on võimalik tema suhtes määruse alusel kohaldada politseiga sundtoomist. Sundtoomise määramiseks võib isikut enne kohtuistungit algust kinni pidada kuni 48 tundi. Sundtoomisele kohaldatakse kriminaalmenetluse seadustiku §-s 139 sätestatud, kui TsMS-s ei ole teisiti määratud. Sundtoomise kohaldamisel autor siinkohal enam pikemalt ei peatu, kuna seda teemat on eespool juba käsitletud.

Saksa politsei- ja korraldusõiguse järgi on sundtoomine klassikaline piiritletud ja sageli korduvate üldiste ohu olukordade tõrjumiseks rakendatav meede. Kutse ja sundtoomine aitavad tagada, et kindel isik ilmuks kindlal ajal kindlasse kohta. Sundtoomine kujutab endast vabatahtlikult järgimata jäetud kutse sunniviisilist realiseerimist, õiguslikult aga isiku vabaduse piirangut.⁴⁴

---

⁴² Tsiviilkohtumenetluse seadustiku eelnõu ja sellega seotud seaduste muutmise seaduse eelnõu seletuskiri, lk 21, kätte saadav veebist: www.riigikogu.ee/?op=emsplain&page=pub_file&file_id=595f70c1-c6eb-e669-8206-4a2d4bcc7c4e&, (06.04.2013)

⁴³ Tsiviilkohtumenetluse seadustik, 20.04.2005, jõustunud 01.01.2006- RT I 2005, 26, 197... RT I, 05.04.2013, 5, § 315.

⁴⁴ Lambiris, A., „Klassische Standardbefugnisse im Polizeirecht.“, Boorberg, 2002, S 15.

TsMS-ga tuleb politseil kokku puutuda veel olukorras, kus kohus menetleb isiku kinnisesse asutusse paigutamist. Neid juhtumeid võib olla väga erinevaid. Ühe võimalusena teeb isiku elukohajärgse valla- või linnavalitsus avalduse, mille alusel saab kohtus teha otsuse psüühiliselt haige isiku paigutamiseks tema tahteta või tahte vastaselt psühhiaatriahaiglasse või hoolekandetasutusse koos vabaduse võtmisega ja talle haiglaravi kohaldamisega. Sarnaselt saab nakkushaige paigutada tema nõusolekuta haiglasse ja talle haiglaravi kohaldada, kui see on vajalik eriti ohtliku nakkushaiguse leviku tõkestamiseks. Kohtu menetluses on ka muud seaduses sätestatud kinnisesse asutusse paigutamise asjad. Isikule, keda soovitakse tahte vastaselt kinnisesse asutusse paigutada, tutvustatakse menetluse kulgu ning temalt võetakse ütlused. Oluline on ka pereliikmete ja eeskostja ning teiste asjassepuutuvate isikute ära kuulamine. Kui isikule on määratud ekspertiis, on ta kohustatud eksperdi juurde ilmuma. Kui isik ei ilmu eksperdi juurde, võib kohus pärast eksperdi arvamuse ärakuulamist kohaldada isikule eksperdi juurde toimetamiseks sundtoomist⁴⁵.

Kui eksperdi arvamus on olemas, et isik tõesti vajab ravi ning selleks on tarvis teda paigutada vastavasse asutusse, siis kohus teeb sellekohase määruse. Kinnisesse asutusse paigutamise määruse täidab asutus, kuhu isik paigutatakse. Isiku vanemate või eeskostja taotlusel aitab asutus neil isiku kinnisesse asutusse toimetada, milleks võib rakendada jõudu ning vajadusel ka politsei abi.⁴⁶ Autori arvates ei ole siin selge, milline on täpne politsei roll. Kuna jõudu võib rakendada ka teine asutus, siis politsei kaasamine oleks tõesti erandjuhtudel, kui on tarvis ohjeldada eriti agressiivse käitumisega psüühilise häirega isikut. Kuna täpsustav sõnastus puudub, siis jätab see võimaluse mitmeti tõlgendamiseks. Politsei kaasamise tingimused võiksid olla antud seaduses kirjas ning meetmete valikul lähtuks PPVS-ist.

Peatselt jõustuva KorS-e § 46 lg 1 p 5 sätestab, et politsei või seaduses sätestatud juhul muu korrakaitseorgan võib isiku kinni pidada, sulgedes ta ruumi või sõidukisse või piirates muul viisil olulisel määral tema füüsilist vabadust, kui see on vältimatu terviseseisundi või vanuse tõttu abi vajava isiku üleandmiseks pädevale organile abi osutamise eesmärgil ohu ennetamisel, väljaselgitamisel ja tõrjumisel ning korrarikkumise kõrvaldamisel. Kui isik on oma terviseseisundi tõttu ohtlik nii endale kui teistele, siis saab politsei tema füüsilist vabadust piirata.

---

⁴⁵ TsMS § 537 lg 3

⁴⁶ TsMS §542.

3. UURIMISTÖÖ METOODIKA JA TULEMUSED

3.1. Uurimuse eesmärk ja meetodid

Lõputöö tegemisel pidas autor vajalikuks uurida, kas töös käsitletav probleem on aktuaalne teiste politseiametnike seas, kes oma töös puutuvad kokku ametiabi osutamise ning politsei kaasamisega. Autor on lõputöös käsitletaval teemal rääkinud enda kaaskollegidega, kes on väitnud, et politsei kaasamisega seonduv on kohati ka nende jaoks seadustes ebaselgelt sätestatud. Selliste vestluste põhjal leidis autor, et on vaja küsitleda ka teisi prefektuuri patrullpolitseinikke ja piirkonnapolitseinikke, kes kõige rohkem puutuvad patrullis olles kokku sundtoomiste ning väljakutsetega, mis eeldavad ametiabi osutamist või politsei kaasamist.

Lõputöös kasutas autor empiirilist kvalitatiivset andmekogumise- ja analüüsimeetodit. Andmekogumise meetodiks valis autor politseiametnike anketeerimise, mille tulemuste analüüsimisel sai ülevaate Põhja prefektuuri korrakaitsebüroo Kesklinna, Lõuna ja Ida-Harju politseijaoskonna ametnike. Ankeetküsimustiku eelinfos oli kirjas, et see on mõeldud eelkõige neile, kes antud teemaga on kokku puutunud. Sihtrühma valimisel pidas autor tõenäoliseks, et küsimustikuga saavutatud tulemused oleksid analoogsed ka teistes jaoskondades ning seega ei olnud kõikide Põhja prefektuuri jaoskondade kaasamine vajalik. Valimi suuruseks eeldas autor umbes 170 politseiametnikku, kellest suurema osa moodustasid patrullpolitseinikud ja piirkonnapolitseinikud. Autor eeldas, et mitte kõik politseiametnikud ei vasta ankeedile, kuna välistatud olid ametnikud, kes ei ole ametiabiga kokku puutunud. Täpset valimi suurust ei olnud võimalik seega prognoosida, kuna puudub ülevaade politseiametnikest, kes on antud lõputöö teemaga kursis.

Ankeetküsimustik koosnes 16 küsimusest ning seda sai täita veebikeskkonnas. Enne vastama asumist selgitati politseiametnikele küsitlemise läbiviimise vajadust ning et nende poolt antud vastuseid kasutatakse ülevaate saamiseks. Vältimaks ankeedi formaalset täitmist, oli võimalus küsimustele vastata valikvastustega ning võimalusel lisada enda poolt muu valik. Dokumendianalüüsi läbiviimiseks ning vajalike uurimisandmete kogumiseks tegi autor

vormikohase taotluse Politsei- ja Piirivalveametile e-maili teel aadressil ppa@politsei.ee, mis rahuldati.

3.2. Ankeetküsitluse tulemused ja analüüs

Ankeetküsimustikule vastas 23 isikut, mis moodustab umbes 13 % valimist. Nendest 9 olid keskeri-, 11 kõrg- ja 3 politseilise kõrgharidusega.

Kõige enam tuli vastuseid piirkonnapolitseinikelt - 9, ühe vastajaga vähem patrullpolitseinikelt – 8. Teistest tööliinidest tuli vastuseid 6 isiku poolt, kelleks võisid olla korrakaitseametnikud ja teenistuse vanemad.

Vastanute tööstaaz oli suuremas osas üle 5 aasta. Kõige staažikamad olid valdavalt muu tööliini ametnikud ning vaid üks vastanud patrullpolitseinik on töötanud kauem kui 15 aastat.

Suur osa vastajatest oli politseipoolse ametiabi andmisega teistele haldurorganitele kokku puutunud (20 vastanut), üks oli sellest kuulnud ning kaks olid kuulnud, kuid see jääb neile arusaamatuks. Autori jaoks oli positiivne, et suur hulk vastajatest on antud teemaga kokku puutunud. Selle järgi on hea järgmistes vastustes välja tuua näiteid, kas need ametnikud välja toodud olukordades oskaksid käituda. Mitte keegi vastanud, et „ei tea sellest midagi“.

Järgmise küsimusega soovis autor näha, kas vastajad teavad millistel juhtudel on tegemist ametiabiga. Valikvastustesse kirjutas autor tegevused, mis just ei ole ametiabi. Vaid 52% ehk 12 ametnikku vastas „mitte ükski eelnevatest“ ning keegi ei vastanud „ei oska vastata“. Ülejäänud kordadel pakuti erinevaid variante, mis on olemuselt politsei funktsioonid ning ei loeta ametiabiks. Kõige enam tuli õigeid vastuseid patrullpolitseinike seast, ehk 8-st 5. Ei eristunud siinkohal ei staažikamad ega kõrgharidusega ametnikud, õigeid ja valesid vastuseid tuli enam-vähem võrdselt.

Kuuenda küsimuse puhul oli eesmärgiks näha, kas ametnikud oskavad valida õige seaduse, millest tuleb lähtuda, kui eriseadus ei anna selget tegutsemise meedet. Vaid 57% vastanutest lähtuvad PPVS-est, mis on hetkel kehtivate seaduste järgi õige. Üks vastanu pakkus veel jõustumata KorS-st, kuus ametnikku eriseadust ning kaks lähtuksid sisetundest. Üks vastaja kasutas lahtrit „muu“ ja lisas kommentaariks „Kohtuotsusest või kiirabile vajadusest abi osutamisel.“ Antud küsimuse puhul ei ole kohtuotsus ega kiirabi vajadus oluline.

Järgmine küsimus otsis vastust küsimusele, mida teeb politsei valdusega edasi, kui päästeametnikud on sisenenud valdusesse ning selle tagajärjel jääb valduses valveta oluline varaline väärtus ning valdaja ega muu õigustatud isik ei ole teada. 43% ehk kümnel juhul pitseeriksid ametnikud ukse ja lahkusid. Autor usub, et sellist praktikat on korduvalt töös kasutatud, kuid see meede ei ole piisav tagamaks inimeste vara puutumatus. Neli ametnikku vastasid, et politsei valvaks kuni õigustatud isikute saabumiseni, mis ei ole iseenesest vale, kuid ebaotstarbekas. Võib juhtuda, et valdaja või muud õigustatud isikud on Eestist ära sõitnud ning saabuvad alles mitme nädala pärast. 7 ametnikku vastasid, et organiseeriksid valduse valve. Lähenemine on hea, kuid sellega kaasnevad uued probleemid. Kui organiseerida valvav firma, siis kuidas ja kes neile hiljem selle kinni maksab. Samas ei pruugi olla töötajad usaldusväärsed ning kui keegi pääseb valdusesse sisse ning sealt vara kaasa võtab, siis kes vastutab? Üks ametnik ei osanud sellele küsimusele vastata ning üks valis „muu“ ning lisas kommentaariks „Tagab, et kolmandatele isikutele puuduks ligipääs varale. Seniajani valvab ise. (laseb luku ära vahetada või mõtleb midagi välja jooksvalt).“ Kui uks on nii terve, et saab uue luku panna, siis see oleks kindlasti üks mõistlikum lahendus. Luku enda väärtus on kaduvväike võrreldes valdusesse jääva vara väärtuse ning organiseeritud valvefirma palgaga.

Kaheksanda küsimuse eesmärk oli samuti juhtida tähelepanu puudulikule sõnastusele. Nimelt PsAS-e § 9² lg-e 4 järgi vaadatakse isiku asjad läbi, kui tema tervislik seisund seda võimaldab ja võetakse keelatud aine või ese tema valdusest ära tema juuresolekul. Isikult aine või eseme äravõtmise juures peab viibima vähemalt kaks isikut, kellest üks on tervishoiutöötaja ja teine politseiametnik või tervishoiuteenuse osutaja juures töötav isik. Autor uuris vastajate käest, kas nad saavad aru, mis on politsei ülesanne antud olukorras. Suurem osa ehk 13 ametnikku vaataks pealt, kuidas asjad ära võetakse ning tagaks vajadusel avaliku korra. 3 vastanu hoiaks patsienti kinni ning 5 ametnikku võtaks tervishoiutöötaja palvel asjad ise ära. Kaks vastajat vastasid „muu“ ning üks nendest kirjutas ka kommentaari „politsei tugineb PPVS ja VTMS/KrMS sätetele ja lahendab vastavalt neile olukorra ennem arstide sekkumist, et arstidel oleks juba ohutu isikuga tegeleda. Politsei kõrvaldab ohu eelnevalt.“ Viimast kommentaari ei saa lugeda asjakohaseks, sest seadusesättes ei ole kirjas patsiendi agressiivsus, mis eeldaks politsei sekkumist ja olukorra lahendamist. Seda olukorda lahendavad ikkagi vastava asutuse töötajad. Sellele küsimusele ei olnudki ainuõiget vastust, kuna seaduse sõnastus on puudulik politsei rolli osas. Autori ise oleks pealtvaataja rollis ning

vajadusel tagaks avaliku korra. Kuid kui seaduse sätte loomisel on politsei rolliks peetud vaid manukaks olemist, siis sellisel juhul võiks politsei sellest sättest välja jätta.

Järgmine küsimus puudutas 14-aastase isiku sundtoomist alaealiste komisjoni istungile. Alaealiste mõjutusvahendiste seaduse järgi teostab sundtoomist politsei, kuid kuidas käituda näiteks olukorras, kus isik keeldub kodust kaasa tulemast. Suurem osa (13) ehk 57% vastanutest kasutaks vahetut sundi ning eelnevalt hoiataks selle eest, 8 ametnikku kasutaks vahetut sundi vaid kõrgendatud ohu korral ja samuti eelnevalt hoiataks selle eest, ühel juhul kasutaks ametnik vahetut sundi kõrgendatud ohu korral ilma hoiatamata ning üks vastus oli „jään vastuse võlgu“. Sellise seaduse sätte puhul tekib jälle olukord, kus politseile on antud volitus tegutsemiseks, kuid pole lahti kirjutatud tegutsemise korda. Kuid alaealiste suhtes võib füüsilist jõudu ja käeraudu kasutada vaid kõrgendatud ohu korral ning eelnevalt peab selle eest hoiatama. Oleneb situatsioonist, kuid kui alaealine lihtsalt keeldub kodust kaasa tulemast, siis kõrgendatud ohtu ei teki. Võimalusel peaksid politseinikud kasutama head veenmise oskust. Alati ei pruugi ka sellest kasu olla. Autori arvates on alaealistega tegutsemise kord puudulikult sõnastatud. Nii PPVS kui ka KorS annavad õiguse sundtoomisel kasutada vahetut sundi nii kaua, kui see on eesmärgi saavutamiseks vältimatu. Positiivne oli, et ükski ei vastanud „kasutan vahetut sundi ja teostan sundtoomise“, mis kindlasti täidaks eesmärgi, kuid ei ole õiguspärane ega proportsionaalne meede.

Kümnenda küsimuse puhul otsiti vastust politsei rolli kohta olukorras, kus võlgniku võib läbi otsida üksnes kohtumääruse alusel ning läbiotsitavaga samast soost kohtutäitur samast soost manukate juuresolekul. Juhul, kui kohtutäitur ei ole läbiotsitavaga samast soost, on kohtutäituril õigus läbiotsimiseks kaasata läbiotsitavaga samast soost politseiametnik. Sellises sättes ei ole kirjas, mida politseiametnik täpsemalt tegema peaks. Politseiametnikku on lubatud kaasata, kuid täpsemat korda antud ei ole. Kõige enam ehk 9 korral otsiksid ametnikud isiku läbi ning koostaksid järelevalve meetme kohaldamise protokollile. 5 ametnikku lisaks lihtsalt oma allkirja kohtutäituri koostatud läbiotsimise protokollile. 4 ametnikku vaataks üldjuhul pealt ja kui kohtutäitur palub, siis otsiks isiku läbi. 3 ametnikku arvavad, et just läbiotsimine ongi nende ülesanne, kaks valisid vastuse „muu“ ning üks neist kirjutas kommentaariks „jään vastuse võlgu“ ning teine „Viibin manukana läbiotsimise juures.“. Mitte ükski ei vastanud, et nad vaatavad pealt, sest isikut puutuda ei ole lubatud. Erinevaid vastuseid tuli palju ja seega on autori arvates näha, et olukorda saab mitmeti tõlgendada. Siinkohal saaks seadusesätet täiendada politsei rolliga. Autor lisab märkuse, et PPVS ja

jõustuv KorS ei kasuta mõistet „isiku läbiotsimine“ vaid „isiku läbivaatus“. Korrakaitset puudutavates seaduse sätetes oleks mõistlik kasutada ühesuguseid mõisteid.

TsMS-u järgi võib eriti ohtliku nakkushaigusega isiku kinnisesse asutusse paigutamise määruse täitmisel rakendada jõudu ning vajaduse korral võib täitmiseks kasutada politsei abi, kui kohtumääruses ei ole ette nähtud teisiti. Autor soovis teada, kas vastajate jaoks on sellises olukorras politsei roll selge. Vaid kahel juhul vastati „Jah“, kaheksal korral „Pigem jah“ ning 13-nel korral ehk 57% vastasid „Pigem ei“. Mitte keegi ei vastanud „Ei“. Autori arvates ei olnud vastajad samuti kindlad, millist abi politseilt täpsemalt oodatakse. Kui on tegemist eriti ohtliku nakkushaigega, siis millisel moel ja mis vahenditega politsei temaga kokku puutub? Arusaadav on jõu rakendamise vajadus, milleks politseil on vastav väljaõpe olemas. Siinkohal aitaks sõnastuse täpsustamine sellisel määral, mis näitaks ära olukorrad, millal ja mis vahenditega politsei sekkumine oleks võimalik.

Jõustumata KorS-e järgi osutab politsei teisele korrakaitseorganile HKTS-es ettenähtud ametiabi andmise alustel ja korras abi riikliku järelevalve haldusakti täitmisel, kui täitmine seisneb vahetu sunni kohaldamises. Autor küsis vastajatelt, kas selline sõnastus on neile selgesti mõistetav. Selle eesmärk oli autoril uurida, kas tulevikus muutub ametiabi puudutav regulatsioon selgemaks. 48% ehk 11 ametnikku vastas „Pigem ei“, 26% ehk 6 vastas „Ei“, samuti 26% ehk 6 vastas „Pigem jah“ ning mitte keegi ei vastanud „Jah“. Autori arvates muudab selle sõnastuse mõnevõrra keeruliseks uue mõiste „riiklik järelevalve“ kasutamine. Hetkel on PPVS-s selle mõiste asemel „politsei järelevalve“. Riiklik järelevalve on korrakaitseorgani tegevus eesmärgiga ennetada ohtu, selgitada see välja ja tõrjuda või kõrvaldada korrarikkumine⁴⁷.

Järgmisena küsis autor, kas küsimustikule vastajad veenduvad enne ametiabi andmist selle nõude õiguspärasuses. See küsimus tulenes olukorrast, kus mõni muu haldusorgan soovib meie käest abi, siis kas ametnikud peaksid enne mõtlema selle õiguspärasuse üle. Näiteks, kas politseiametnik võib parkimiskontrolöri palvel anda talle parkimisnõudeid rikkuva sõidukijuhi isikuandmeid või kas on kohustus minna kooli direktori palvel õpetaja alkoholijoovet kontrollima? 19 ametnikku vastasid, et kindlasti veenduvad enne selle nõude õiguspärasuses. Kahel korral arvati, et veendumine pole vajalik, kui nõutakse kiiret tegutsemist. Kahel korral valiti vastus „muu“ ja neist ühel korral lisati kommentaariks „Oleneb olukorrast.“ ning teisel „Eeldan, et välijuht kuulab eetrit ja vajadusel sekkub. Üldiselt ikka proovin veenduda

---

⁴⁷ KorS § 2 lg 4

õiguspärasuses“. Kindlasti on oluline väljuhi sekkumine, kui ametnikud teostavad ametiabi seadusevastaselt. Selles teemas orienteerumine vajab häid teadmisi ning paremal juhul on juhtimiskeskuse töötaja „vahefilter“, kes ei anna sellist kutset patrullidele edasi, kus pole täidetud nõude õiguspärasus.

Õiguspärasusest lähtuvalt oli ka järgmine küsimus, kes vastutab, kui ametiabi osutamisega riivati kodaniku põhiõigusi põhjendamatult. 78% ehk 18 ametnikku vastasid, et vastutab ametiabi osutaja (politsei), mis on ka õige vastus. Kahel korral pakuti vastutajaks ametiabi taotleja, ühel korral arvati, et vastutus puudub, kuna seadus seda ette ei näe. Kindlasti ei saa tekkida olukord, kus kodaniku põhiõigusi riivatakse põhjendamatult ning keegi ei vastuta selle eest. Kahel korral vastati „muu“ ning ühel juhul lisati kommentaariks „Oleneb kuidas riivati. Vastutab see kes riivas (taotleja kui taotlus ei olnud õiguspärane, osutaja kui ta enda tegevusega riivas põhjendamatult isiku põhiõigusi)“ ja teisel „Vastutus on haldusasutusel (nii taotlejal, kui ka osutajal), kuidas riivati.“ Autori arvates on vastutaja ikka see, kes kodaniku õigusi rikub. Selleks ei saa olla taotleja, kes soovib mingit abi. Vastutav ikkagi ametiabi osutaja ehk antud kontekstis politsei. Sellepärast on oluline, et ka patrullpolitseinikud ja teised asutuse töötajad, kes puutuvad kokku abi andmisega, oleksid selle teemaga kursis. Kas hiljem päästab patrullpolitseinikud vastutusest see, kui nad väidavad, et see oli väljuhi korraldus ning nad ei teadnud, et nende tegu võib olla põhjendamatu või seadusevastane?

Eelnevate küsimuste vastuste analüüsist tulenevalt ei olnud autori jaoks üllatavad vastused küsimusele, kas politsei kaasamise kord on vastajate arvates seaduses selgelt sätestatud. Üle poolte vastanutest väitsid „Ei“ või „Pigem ei“, kokku 70%. „Pigem jah“ vastas 6 ametnikku ning vaid üks vastas „Jah“.

Viimasele küsimusele, kas vastamine põhjustas neile raskusi, oli suurim osa „Pigem jah“ (9), järgmine „Pigem ei“ (6), siis „Ei“ (4) ja „Jah“ (4). Selle põhjal järeldab autor, et suuremale osale põhjustas mõne küsimuse vastamine raskusi. Kuigi neli ametnikku on vastanud, et neile küsimustele vastamine raskusi ei põhjustanud, siis teiste küsimuste vastustest on näha, et päris selge antud teema nende jaoks ei ole.

3.3. Järeldused ja ettepanekud

Autor teeb järeldused 23 politseiametniku ankeetküsimustiku vastuse kohta ning see ei kehti organisatsioonile tervikuna.

Vastajate seas oli nii patrullpolitseinike, piirkonnapolitseinike kui ka teiste tööliinide ametnikke, kelle tööstaaž varieerus alla 5 kuni üle 15 aasta. Samuti olid esindatud erineva haridustasemega ametnikud. Sellest lähtuvalt, et ankeedile vastasid erineva valdkonna, staaži ja haridusega ametnikud, saab autor väita, et ametiabi on kokku puutunud paljud politseinikud. Vastuste analüüsimisel oli näha, et ametiabi puudutav regulatsioon on ebaselge suuremale osale vastajatest. Kuigi 4 ametnikku vastasid, et neile ei põhjustanud küsimustik raskusi, siis enamus kordadel väitsid nad, et kaasamist ennenägevad normid on ebaselgelt sõnastatud. Suuremale osale vastajatest on politsei kaasamise kord seadustes ebaselgelt sätestatud.

Politsei kaasamist ettenägevad õigusnormid ei sätesta alati sõnaselgelt lahti ametniku tegevust mingis olukorras. Ebaselge või puudulik sõnastus jätab ruumi mitmeti tõlgendamiseks, mis omakorda võib põhjustada arusaamatusi ametiabi vajaja ning abi andja ehk politsei vahel. Kui politseiametnikud ei tea oma rolli abi andmisel, siis oma tegevuse/tegevusetusega võidakse riivata kellegi õigusi õigusvastaselt.

Olukorra paremaks muutmiseks teeb autor ettepanekud:

1. Politsei- ja Piirivalveamet peab tegema ettepanekuid politsei kaasamist ettenägevate õigusaktide selgemaks muutmiseks.

Lõputöös käsitletud seadustes: PäästeS § 23 lg 2 sõnastust peab autori arvates täiendama lausega „Politsei peab tagama valdaja vara säilimise kuni valdaja või muu õigustatud isiku saabumiseni“. PsAS § 12 lg 2 peab sätestama nii, et politsei kaasamine on seotud sunni rakendamisega isiku agressiivse käitumise korral ning seletuskiri peaks andma selgituse, et abistamine ei tähenda politsei asumist tervishoiuasutuse asemele isiku toimetamisel. AMVS § 18 peab täiendama lõikega, mis selgitaks alaealise sundtoomisega kasutatava vahetu sunni proportsionaalsuse põhimõtet. Kui sunni kasutamine võib alaealisele teha suuremat kahju, kui alaealiste komisjoni istungilt puudumine, siis võika ta koju jätta. Siin ei ole kindlasti ühte ainsat lahendust, vaid igat juhtumist tuleb käsitleda erinevalt. TMS § 28 lg 5 peab täiendama politsei ülesannetega läbiotsimisel. Kas politseiametnik otsib ise võlgniku läbi või jääb

ainult avaliku korra tagajaks. TsMS sätete alusel võib kasutada politseipoolset sundtoomist ka nakkushaige paigutamisel haiglasse. Seda peab täiendama lõikega, mis selgitaks politsei rolli nakkushaige sundtoomisel. Näiteks politsei aitab vaid sunni rakendamisel, kuid toimetamist teostavad tervishoiuteenuse osutajad.

2. Tuleb koostada kokkuvõttev materjal antud teemal, kust oleks kogu vajalik info kiirelt leitav. Autori poolne ettepanek oleks PPA-le, kelle huvides oleks koostada „memo“, kus oleks info ametiabi, politseinike kaasamise ning kaasamise korra kohta. See peaks sisaldama antud teema levinumaid situatsioone, millega politseiametnikel tuleb kokku puutuda. Kindlasti on vajalik info, kust saab kõige kiiremini nõu küsida ebaselgetes olukordades.

KOKKUVÕTE

Antud lõputöö eesmärk oli juhtida tähelepanu ebaselgetele sõnastustele politsei kaasamist ettenägevates õigusaktides.

Autori arvates ei sätesta kaasamist ettenägevad õigusnormid alati sõnaselgelt lahti politsei tegevust vastavas situatsioonis, millest tulenevalt politseiametnikel puuduvad teadmised õigustest ja kohustustest kaasamisel. Selline autori poolne väide sai lõputöö käigus ka kinnitust.

Lõputöö esimeses peatükis uuris autor ametiabi üldregulatsiooni halduskoostööseaduses ning politsei kaasamise korda PPVS-es ning veel jõustumata KorS-es. Töö teises peatükis tõi autor välja enim oma töös kokku puutunud seaduste sätted, kus politsei kaasamise kord on ebaselgelt sõnastatud. Eesmärgi saavutamiseks uuris autor õigusakte ja nende eelnõude seletuskirjasid. Kolmandas peatükis tutvustas autor uurimistöö metoodikat ja selle tulemusi.

Autor viis veebipõhiselt läbi Keslinna, Lõuna ja Ida-Harju politseijaoskonna politseiametnike küsitlemise, et saada teada nende teadmisi ametiabi osutamisel. Küsimustikule palus autor vastata vaid neil, kes on ametiabiga oma töös kokku puutunud. Autor eeldas, et nendeks võivad olla patrullpolitseinikud, piirkonnapolitseinikud, korrakaitseametnikud ning teenistuste vanemad. Võimalik maksimaalne valimi suurus oli 170 ametnikku. Ankeetküsimustikule vastas kahjuks vaid 23 ametnikku, mis moodustas valimist 13%.

Vastajad olid erineva tööstaaži, hariduse ja ametikohaga. Uurimistulemustest selgus, et politseiametnikud ei tea oma rolli abi andmisel, kui eriseadustes ei ole politsei kaasamise kord üheselt mõistetavalt sätestatud. Antud uurimistöö põhjal ei saa teha üldistusi tervele organisatsioonile. Selleks on vaja läbi viia täiendavaid uuringuid ning kaasata ka teisi prefektuure.

Autor peab vajalikuks, et Politsei- ja Piirivalveamet teeb ettepanekuid politsei kaasamist ettenägevate õigusaktide selgemaks muutmiseks. Nendes eriseadustes, kus politsei kaasamine on ebaselgelt sõnastatud ja ei leia kasutust, jätta need sätted üldse välja. Asjakohane oleks

koostada ametiabi ja kaasamise teemal kokkuvõttev materjal, kust oleks vajalik kommenteeritud teave kiirelt leitav.

Autor eeldab, et lõputööd saab kasutada tutvustava materjalina, mis juhib tähelepanu probleemsetele sõnastustele. Kui tulevikus seadusesätete sõnastused muudetakse selgemaks, siis saab antud tööd täiendada ja kasutada õppematerjalina.

Politsei roll on üldjuhul isikute liikumisvabadust piirav. Politseinik peab valima iga probleemi jaoks õiguspärase ning proportsionaalse meetme, et ei rikutaks liialt isikute põhiõigusi. Sekkumise otsustamisel ning meetme valikul tuleb arvestada lisaks õiguslikele alustele ka meetme adressaadi isikut - näiteks alaealiste või vaimselt haigete isikutega suhtlemisel ning ümber käimisel tuleb arvestada nende iga ja vaimset arengut.

Autor leiab, et antud lõputöö teema on jätkuvalt aktuaalne ka KorS-e jõustumisel, millest tulenevalt on vajalikud täiendavad uuringud muutunud õigusruumis. Asjakohased oleksid ka intervjuud õppejõududega, kes antud teemat valdavad ning oskaksid anda nõu politseiametnikele, kes seda vajaksid. Autor on eelpool korduvalt rõhutanud, et politsei kaasamine on väga sageli seotud inimeste põhiõiguste riivega. Isiku vabadust tohib piirata vaid juhul, kui seadus annab selleks aluse ning politseiametnik on oma tegevuse seaduspärasuses täiesti kindel, vältimaks hilisemaid pretensioone politsei vale käitumise pärast.

SUMMARY

This thesis with appendixes is 54 pages long and written in estonian. It consists of three chapters. The formalizing of this thesis has been based on „Üliõpilastööde koostamise ja vormistamise juhend”, confirmed with rector’s decree nr.6.1-5-/1 on 06.01.2012.

The goal of this thesis is to draw attention to the ambiguous wording in the legislations regarding the police involvement, for the Police and Border Guard Board to make suggestions for changes and amendments or to give instructions for utilisation. To achieve this goal the author has studied the legislations and their explanatory notes. Among the police officers the author conducted a survey questionnaire, which gave information about their knowledge about rendering professional assistance.

The thesis has been divided to three chapters. The first introduces the professional assistants regulation in Management Cooperation Act, Police and Border Guard Act and not yet in force law enforcement. In the second chapter the author analyses the provisions of five of the most exposed laws, in which the police involvement procedures are vaguely worded. The third chapter points out the research method and results.

Based on the research results, the author concludes that several officials have faced professional assistance and police involvement in their work, but the ambiguous wording of the relevant provisions of the law leave room for misapprehension. Unclear procedures of the police involvement may lead to a situation in which rendering the professional assistance the fundamental rights of the individuals may be impinged illegally. To avoid such situations it is necessary to change, amend or completely remove the applicable provisions of the law.

This thesis can be used as an introductory material for professional assistance and police involvement as well as for conducting additional research.

VIIDATUD ALLIKATE LOETELU

Aas, N., „Kes vastutab kohtueelse menetluse eest?“, *Juridica*, 2000, nr 9, lk 584-591.

Aedmaa, A., Lopman, E., Parrest, N., Pilving, I., Vene, E., *Haldusmenetluse käsiraamat*. Tartu: Tartu Ülikooli kirjastus, 2004, lk 43 ja 467.

Alaealiste mõjutusvahendite seadus, 28.01.1998, jõustunud 01.09.1998- RT I 1998, 17, 264... RT I 2010, 41, 240.

Andmeväljade täitmisest (ametiabi), Memo 04.09.2012 nr 1.7-2/160496-1, PPA siseveeb, lk 1-2.

Eesti Vabariigi lastekaitse seadus, 08.06.1992, jõustunud 01.01.1993-RT 1992, 28, 370...RT I, 21.03.2011,50.

Eesti Vabariigi põhiseaduse kommenteeritud väljaanne, Paragrahv 20, kätte saadav internetist www.pohiseadus.ee/ptk-2/pg-20/, (28.02.2013).

Eller, K., „Korrakaitse üldvolituse koosseis Saksa õiguses ja Eesti korrakaitseaduse eesnõus“, *Juridica*, 2007, nr 1, lk 41-53.

Halduskoostöö seadus, 29.01.2003, jõustunud 01.07.2003-RT I 2003, 20, 17...RT I, 27.06.2012, 10, §1.

Halduskorralduse seaduse eelnõu 474 SE I seletuskiri, loetav veebis www.riigikogu.ee/?op=emsplain2&content_type=text/html&page=mgetdoc&itemid=003672895, (16.01.2013).

Halduskorralduse seaduse esimene lugemine, justiitsminister M.Rask sõnavõtt, loetav veebis: www.riigikogu.ee/?op=steno&stcommand=stenogramm&date=968842800#pk2000006926, (16.01.2013).

Haldusmenetluse seadus, 06.06.2001, jõustunud 01.01.2002-RT I 2001, 58, 354...RT I, 23.02.2011, 8, § 4 lg 1.

Isiku kaebus Ida-Viru Politseiprefektuuri ja Riigiprokuratuuri toimingute õigusvastaseks tunnistamiseks ja tekitatud kahju hüvitamiseks, Riigikohtu lahend, Kohtuasja number 3-3-1-68-05, otsuse kuupäev 20.12.2005.

Isiku kaebus Tartu Politseiprefektuuri ja Tartu Linnavalitsuse töötaja toimingu õigusvastaseks tunnistamiseks, Riigikohtu lahend, Kohtuasja number 3-3-1-61-05, otsuse kuupäev 24.11.2005.

Jõks, A, ettekanne "Eetilised probleemid politseitoos ja rahva õiglustunne" politseieetika konverentsil, 26.02.2006, Leitav veebis oiguskantsler.ee/et/oiguskantsler/suhted-avalikkusega/koned/eetilised-probleemid-politseitoos-ja-rahva-oiglustunne, (07.01.2014)

Karistusseadustiku § 87² põhiseaduslikkuse kontroll, Riigikohtu üldkogu kohtuotsus, 3-4-1-6-10, p 79, otsuse kuupäev 21.06.2011.

Kask, O., „Korralduse seaduse eelnõust“, Juridica, 2004, nr 7, lk 468-472.

Korralduse seadus, 23.02.2011, (ei ole jõustunud).

Korralduse seaduse eelnõu 49 SE III seletuskiri, eelnõu § 50 ja § 51.

Korralduse seaduse eelnõu 49 SE III seletuskiri, lk 29, loetav veebis: www.riigikogu.ee/?page=eelnou&op=ems2&emshelp=true&eid=80277&u=20130222214745, (05.02.2013).

Korralduse seaduse muutmise ja rakendamise seaduse 424 SE menetlemine Riigikogus, leitav veebis: www.riigikogu.ee/?op=ems&page=eelnou&eid=2445bcfe-b04d-40c8-932e-db51253abea3&, (24.03.2014).

Korralduse seaduse muutmise ja rakendamise seaduse eelnõu 424 seletuskiri, loetav veebis: www.riigikogu.ee/?op=emspain&page=pub_file&file_id=86897b83-ac12-43ab-9986-c9e0c04a2697&, (04.03.2014)

Korralduse seaduse muutmise ja rakendamise seaduse eelnõu 570 SE II-1 seletuskiri, loetav veebis: www.riigikogu.ee/?page=eelnou&op=ems2&emshelp=true&eid=758830&u=20130205202100, (25.02.2013).

Korrariikkumise toime pannud või abi vajavate laste kohtlemise juhend, PPA peadirektori käskkiri nr 265, avaldatud 15. juuni 2010.

Laaring, M. „Vahetu sund kui haldussunnivahend politsei ja piirivalve seaduses ning korrakaitseaduse eelnõus“, *Juridica*, 2010, nr 8, lk. 549-556.

Lambiris, A., „Klassische Standardbefugnisse im Polizeirecht.“, Boorberg, 2002, S 15.

Lõhmus U., „Põhiõigused ja Euroopa Liidu õiguse üldpõhimõtted: funktsioonid, kohaldamisala ja mõju“, *Juridica*, 2011, nr 9, lk 639-651.

OPCAT kontrollkäik: Wismari Haigla, Õiguskantsleri seisukohad, kätte saadav veebilehelt: oiguskantsler.ee/et/seisukohad/seisukoht/opcat-kontrollkaik-wismari-haigla, (13.01.2013).

Pühhiaatrilise abi seadus, 12.02.1997, jõustunud 16.03.1997- RT I 1997, 16, 260... RT I, 07.03.2012, 3.

Pühhiaatrilise abi seaduse muutmise seaduse eelnõu seletuskiri, lk 7 ja lk 12, loetav veebis: www.riigikogu.ee/?op=emsplain&page=pub_file&file_id=f1c46dd5-524c-d362-8292-0f0ad8d5afde&, (12.03.2013).

Päästeseadus, 05.05.2010, jõustunud 01.09.2010-RT I 2010, 24, 115...RT I, 29.12.2011, 206.

Tsiviilkohtumenetluse seadustik, 20.04.2005, jõustunud 01.01.2006-RT I 2005, 26, 197...RT I, 05.04.2013, 5, § 315 ja § 542.

Tsiviilkohtumenetluse seadustiku eelnõu ja sellega seotud seaduste muutmise seaduse eelnõu seletuskiri, lk 21, kätte saadav veebist: http://www.riigikogu.ee/?op=emsplain&page=pub_file&file_id=595f70c1-c6eb-e669-8206-4a2d4bcc7c4e&.

Täitemenetluse seadustik, 20.04.2005, jõustunud 01.01.2006-RT I 2005, 27, 198...RT I, 31.12.2012, 15

Täitemenetluse seadustiku eelnõu 143 SE I seletuskiri, loetav veebis: http://www.riigikogu.ee/?op=emsplain2&content_type=text/html&page=mgetdoc&item_id=032800021, (02.04.2013).

Wieschhörster, A. „Die Aufrechterhaltung der öffentlichen Ordnung und der Schutz der inneren Sicherheit gem. Art 64 Abs. 1 EGV“, Münster, 2001, S 47.

LISA 1. POLITSEIAMETNIKE ANKEETKÜSIMUSTIK

Hea vastaja, see ankeetküsimustik on mõeldud politseiametnikele, kes oma igapäevatoos puutuvad kokku abi osutamise teistele haldusorganitele. Küsimustiku on koostanud Sisekaitseakadeemia politsei- ja piirivalvekolledži kaugõpperühma lõpetaja oma lõputöö raames. Ankeet on anonüümne ja Teie poolt antud vastuseid kasutatakse vaid lõputöös, eesmärgiga saada ülevaadet, millised on politseiametnike teadmised abi andmise korrast teistele haldusorganitele.

1. Haridus:

- keskeri
- kõrgharidus
- politseiline kõrgharidus

2. Tööliin:

- patrullpolitseinik
- piirkonnapolitseinik
- kriminaalpolitseinik
- muu

3. Staaž:

- kuni 5 aastat
- 5 kuni 10 aastat
- 10 kuni 15 aastat
- üle 15 aasta

4. Politseipoolne ametiabi andmine teistele haldusorganitele.

- Olen sellega kokku puutunud
- Olen sellest kuulnud
- Olen kuulnud, kuid jääb arusaamatuks
- Ei tea sellest midagi

- Muu.....

5. Millal ei ole tegemist ametiabiga?

- Määrus isiku vahistamiseks, kui tegemist on politsei menetluses oleva kriminaalasjaga
- Kohtumäärus aresti taotlemiseks, sest see on karistuse täideviimine, mis on aresti puhul politsei funktsioon
- Kohtute ja prokuröri taotlused vahistatute konvoeerimiseks, sest see on politsei funktsioon
- Kui kohtutäiturid esitavad taotluse võlgniku elukoha täpsustamiseks, ning need on seotud politsei trahvinõuetega, sest siis on politseil sissenõudja pädevus
- Ei oska vastata

6. Kui kiirabi palub psüühiliselt haige isiku toimetada vastavasse raviasutusse, siis toimetamise meetme valikul lähtun:

- Politsei ja piirivalve seadusest
- Korrakaitse seadusest
- Psühhiaatrilise abi seadusest
- Sisetundest
- Muu.....

7. Psühhiaatrilise abi seaduse § 9² lg-e 4 järgi vaadatakse isiku asjad läbi, kui tema tervislik seisund seda võimaldab ja võetakse keelatud aine või ese tema valdusest ära tema juuresolekul. Isikult aine või eseme äravõtmise juures peab viibima vähemalt kaks isikut, kellest üks on tervishoiutöötaja ja teine politseiametnik või tervishoiuteenuse osutaja juures töötav isik. Mis on politsei ülesanne?

- Vaatab pealt, kuidas asju ära võetakse
- Hoiab patsienti kinni
- Tervishoiutöötaja palvel võtab ise asjad ära
- Muu .....

8. 14-aastase poisi suhtes on vaja teostada sundtoomist alaealiste komisjoni istungile. Poiss keeldub kodust kaasa tulemast. Kuidas käitute?

- Kasutan vahetut sundi ilma pikema jututa
- Kasutan vahetut sundi ja eelnevalt hoiatan selle eest
- Kasutan vahetut sundi vaid kõrgendatud ohu korral
- Kasutan vahetut sundi vaid kõrgendatud ohu korral ja eelnevalt hoiatan selle eest
- Muu.....

9. Võlgniku võib läbi otsida üksnes kohtumääruse alusel ning läbiotsitavaga samast soost kohtutäitur samast soost manukate juuresolekul. Juhul, kui kohtutäitur ei ole läbiotsitavaga samast soost, on kohtutäituril õigus läbiotsimiseks kaasata läbiotsitavaga samast soost politseiametnik. Teie ülesanne antud olukorras?

- Vaatan pealt, sest isikut puutuda ei ole lubatud
- Vaatan pealt, kuid kohtutäituri palvel otsin ise läbi
- Mina peangi siis isiku läbi otsima
- Otsin isiku läbi ja koostan järelevalve meetme kohaldamise protokoll
- Muu.....

10. Politseiametnikuna, kui ametiabi korras riivate kodaniku õigusi, veendute enne ametiabi nõude õiguspärasuses.

- Kindlasti
- Ei ole vajalik, kui nõutakse kiiret tegutsemist
- Veendun hiljem, kui minu tegevuse peale kaebus esitatakse
- Muu.....

11. Kui ametiabi osutamisega riivati kodaniku põhiõigusi põhjendamatult, siis vastutab:

- Ametiabi taotleja
- Ametiabi osutaja
- Kodanik ise
- Vastutus puudub, kuna seadus seda ette ei näe
- Muu.....

12. Kas politsei kaasamise kord on Teie arvates seadustes selgelt sätestatud?

- Ei
- Pigem ei

- Pigem jah**
- Jah**

13. Kas küsimustele vastamine põhjustas Teile raskusi?

- Ei**
- Pigem ei**
- Pigem jah**
- Jah**

LISA 2. ANKEETKÜSIMUSTIKU VASTUSED

	1. Haridus
1	keskeri
2	politseiline kõrgharidus
3	kõrgharidus
4	keskeri
5	keskeri
6	kõrgharidus
7	keskeri
8	kõrgharidus
9	keskeri
10	kõrgharidus
11	kõrgharidus
12	keskeri
13	keskeri
14	keskeri
15	kõrgharidus
16	kõrgharidus
17	kõrgharidus
18	politseiline kõrgharidus
19	keskeri
20	kõrgharidus
21	kõrgharidus
22	politseiline kõrgharidus
23	kõrgharidus

	2. Töölin
1	patrullpolitseinik
2	piirkonnapolitseinik
3	patrullpolitseinik
4	patrullpolitseinik
5	muu
6	muu
7	muu
8	patrullpolitseinik
9	piirkonnapolitseinik
10	piirkonnapolitseinik
11	piirkonnapolitseinik
12	patrullpolitseinik
13	muu
14	patrullpolitseinik
15	muu
16	patrullpolitseinik
17	patrullpolitseinik
18	piirkonnapolitseinik
19	piirkonnapolitseinik
20	piirkonnapolitseinik
21	piirkonnapolitseinik
22	piirkonnapolitseinik
23	muu

	3. Tööstaaz
1	5 kuni 10 aastat
2	üle 15 aasta
3	5 kuni 10 aastat
4	üle 15 aasta
5	10 kuni 15 aastat
6	üle 15 aasta
7	üle 15 aasta
8	5 kuni 10 aastat

9	10 kuni 15 aastat
10	5 kuni 10 aastat
11	10 kuni 15 aastat
12	5 kuni 10 aastat
13	üle 15 aasta
14	5 kuni 10 aastat
15	5 kuni 10 aastat
16	5 kuni 10 aastat
17	kuni 5 aastat
18	kuni 5 aastat
19	kuni 5 aastat
20	kuni 5 aastat
21	5 kuni 10 aastat
22	üle 15 aasta
23	üle 15 aasta

	4. Politseiline ametiabi andmine teistele haldusorganitele.
1	Olen sellega kokku puutunud
2	Olen sellega kokku puutunud
3	Olen kuulnud, kuid jääb arusaamatuks
4	Olen sellega kokku puutunud
5	Olen sellega kokku puutunud
6	Olen sellega kokku puutunud
7	Olen sellest kuulnud
8	Olen sellega kokku puutunud
9	Olen sellega kokku puutunud
10	Olen sellega kokku puutunud
11	Olen sellega kokku puutunud
12	Olen sellega kokku puutunud
13	Olen sellega kokku puutunud
14	Olen kuulnud, kuid jääb arusaamatuks
15	Olen sellega kokku puutunud
16	Olen sellega kokku puutunud
17	Olen sellega kokku puutunud
18	Olen sellega kokku puutunud
19	Olen sellega kokku puutunud
20	Olen sellega kokku puutunud
21	Olen sellega kokku puutunud
22	Olen sellega kokku puutunud
23	Olen sellega kokku puutunud

5. Millistel juhtudel on tegemist ametiabiga?	
1	Määrus isiku vahistamiseks, kui tegemist on politsei menetluses oleva kriminaalasjaga
2	Kohtute ja prokuröri taotlused vahistatute konvoeerimiseks, sest see on politsei funktsioon
3	Mitte ükski eelnevatest
4	Määrus isiku vahistamiseks, kui tegemist on politsei menetluses oleva kriminaalasjaga
5	Määrus isiku vahistamiseks, kui tegemist on politsei menetluses oleva kriminaalasjaga
6	Mitte ükski eelnevatest
7	Mitte ükski eelnevatest
8	Mitte ükski eelnevatest
9	Mitte ükski eelnevatest
10	Kohtumäärus aresti taotlemiseks, sest see on karistuse täideviimine, mis on aresti puhul politsei funktsioon
11	Mitte ükski eelnevatest
12	Kohtumäärus aresti taotlemiseks, sest see on karistuse täideviimine, mis on aresti puhul politsei funktsioon
13	Kohtumäärus aresti taotlemiseks, sest see on karistuse täideviimine, mis on aresti puhul politsei funktsioon
14	Mitte ükski eelnevatest
15	Kohtute ja prokuröri taotlused vahistatute konvoeerimiseks, sest see on politsei funktsioon
16	Mitte ükski eelnevatest
17	Mitte ükski eelnevatest
18	Mitte ükski eelnevatest
19	Mitte ükski eelnevatest
20	Kohtute ja prokuröri taotlused vahistatute konvoeerimiseks, sest see on politsei funktsioon
21	Kohtumäärus aresti taotlemiseks, sest see on karistuse täideviimine, mis on aresti puhul politsei funktsioon
22	Mitte ükski eelnevatest
23	Kohtute ja prokuröri taotlused vahistatute konvoeerimiseks, sest see on politsei funktsioon

6. Kui kiirabi palub psühholoogiliselt haige isiku toimetada vastavasse raviasutusse, siis toimetamise meetme valikul lähtun:	
1	Korralduseseadusest
2	Psühhiaatrilise abi seadusest
3	Psühhiaatrilise abi seadusest
4	Psühhiaatrilise abi seadusest

5	Sisetundest
6	Politsei ja piirivalve seadusest
7	Politsei ja piirivalve seadusest
8	Muu, lisa kommentaar
9	Politsei ja piirivalve seadusest
10	Politsei ja piirivalve seadusest
11	Politsei ja piirivalve seadusest
12	Politsei ja piirivalve seadusest
13	Politsei ja piirivalve seadusest
14	Politsei ja piirivalve seadusest
15	Psühhiaatrilise abi seadusest
16	Politsei ja piirivalve seadusest
17	Politsei ja piirivalve seadusest
18	Sisetundest
19	Politsei ja piirivalve seadusest
20	Politsei ja piirivalve seadusest
21	Politsei ja piirivalve seadusest
22	Psühhiaatrilise abi seadusest
23	Psühhiaatrilise abi seadusest

	7. Kui päästeametnikud sisenevad valdusesse ning selle tagajärjel jääb valduses valveta oluline varaline väärtus, siis tagab Päästeamet kuni valdaja või muu õigustatud isiku või politsei saabumiseni valduse valve. Mida teeb politsei edasi, kui valdaja ega muu õigustatud isik ei ole teada?
1	Pitseerib ukse ja lahkub
2	Organiseerib valduse valve
3	Pitseerib ukse ja lahkub
4	Organiseerib valduse valve
5	Pitseerib ukse ja lahkub
6	Pitseerib ukse ja lahkub
7	Pitseerib ukse ja lahkub
8	Valvab, kuni õigustatud isikute saabumiseni
9	Pitseerib ukse ja lahkub
10	Pitseerib ukse ja lahkub
11	Pitseerib ukse ja lahkub
12	Muu, lisa kommentaar
13	Organiseerib valduse valve
14	Valvab, kuni õigustatud isikute saabumiseni
15	Valvab, kuni õigustatud isikute saabumiseni
16	Organiseerib valduse valve
17	Valvab, kuni õigustatud isikute saabumiseni
18	Organiseerib valduse valve
19	Ei oska vastata
20	Pitseerib ukse ja lahkub
21	Pitseerib ukse ja lahkub
22	Organiseerib valduse valve
23	Organiseerib valduse valve

	8. Psühhiaatria abi seaduse § 9² lg-e 4 järgi vaadatakse isiku asjad läbi, kui tema tervislik seisund seda võimaldab ja võetakse keelatud aine või ese tema valdusest ära tema juuresolekul. Isikult aine või eseme äravõtmise juures peab viibima vähemalt kaks isikut, kellest üks on tervishoiutöötaja ja teine politseiametnik või tervishoiuteenuse osutaja juures töötav isik. Mis on politsei roll?
1	Hoiab patsienti kinni
2	Vaatab pealt, kuidas asjad ära võetakse ning vajadusel tagab avaliku korra
3	Hoiab patsienti kinni
4	Tervishoiutöötaja palvel võtab ise asjad ära
5	Vaatab pealt, kuidas asjad ära võetakse ning vajadusel tagab avaliku korra
6	Vaatab pealt, kuidas asjad ära võetakse ning vajadusel tagab avaliku korra
7	Vaatab pealt, kuidas asjad ära võetakse ning vajadusel tagab avaliku korra
8	Vaatab pealt, kuidas asjad ära võetakse ning vajadusel tagab avaliku korra
9	Vaatab pealt, kuidas asjad ära võetakse ning vajadusel tagab avaliku korra
10	Vaatab pealt, kuidas asjad ära võetakse ning vajadusel tagab avaliku korra
11	Vaatab pealt, kuidas asjad ära võetakse ning vajadusel tagab avaliku korra
12	Muu, lisa kommentaar
13	Vaatab pealt, kuidas asjad ära võetakse ning vajadusel tagab avaliku korra
14	Vaatab pealt, kuidas asjad ära võetakse ning vajadusel tagab avaliku korra
15	Muu, lisa kommentaar
16	Tervishoiutöötaja palvel võtab ise asjad ära
17	Hoiab patsienti kinni
18	Tervishoiutöötaja palvel võtab ise asjad ära
19	Vaatab pealt, kuidas asjad ära võetakse ning vajadusel tagab avaliku korra
20	Tervishoiutöötaja palvel võtab ise asjad ära
21	Vaatab pealt, kuidas asjad ära võetakse ning vajadusel tagab avaliku korra
22	Vaatab pealt, kuidas asjad ära võetakse ning vajadusel tagab avaliku korra
23	Tervishoiutöötaja palvel võtab ise asjad ära

	9. 14-aastase isiku suhtes on vaja teostada sundtoomist alaealiste komisjoni istungile. Isik keeldub kodust kaasa tulemast. Kuidas käitute?
1	Kasutan vahetut sundi vaid kõrgendatud ohu korral
2	Kasutan vahetut sundi ja eelnevalt hoiatan selle eest
3	Kasutan vahetut sundi vaid kõrgendatud ohu korral ja eelnevalt hoiatan selle eest
4	Kasutan vahetut sundi vaid kõrgendatud ohu korral ja eelnevalt hoiatan selle eest
5	Kasutan vahetut sundi ja eelnevalt hoiatan selle eest
6	Kasutan vahetut sundi ja eelnevalt hoiatan selle eest
7	Muu, lisa kommentaar
8	Kasutan vahetut sundi ja eelnevalt hoiatan selle eest
9	Kasutan vahetut sundi vaid kõrgendatud ohu korral ja eelnevalt hoiatan selle eest
10	Kasutan vahetut sundi vaid kõrgendatud ohu korral ja eelnevalt hoiatan selle eest
11	Kasutan vahetut sundi vaid kõrgendatud ohu korral ja eelnevalt hoiatan selle eest
12	Kasutan vahetut sundi ja eelnevalt hoiatan selle eest
13	Kasutan vahetut sundi ja eelnevalt hoiatan selle eest
14	Kasutan vahetut sundi ja eelnevalt hoiatan selle eest
15	Kasutan vahetut sundi ja eelnevalt hoiatan selle eest
16	Kasutan vahetut sundi ja eelnevalt hoiatan selle eest
17	Kasutan vahetut sundi ja eelnevalt hoiatan selle eest
18	Kasutan vahetut sundi ja eelnevalt hoiatan selle eest

19	Kasutan vahetut sundi ja eelnevalt hoiatan selle eest
20	Kasutan vahetut sundi vaid kõrgendatud ohu korral ja eelnevalt hoiatan selle eest
21	Kasutan vahetut sundi vaid kõrgendatud ohu korral ja eelnevalt hoiatan selle eest
22	Kasutan vahetut sundi ja eelnevalt hoiatan selle eest
23	Kasutan vahetut sundi vaid kõrgendatud ohu korral ja eelnevalt hoiatan selle eest

	10. Võlgniku võib läbi otsida üksnens kohtumääruse alusel ning läbiotsitavaga samast soost kohtutäitur samast soost manukate juuresolekul. Juhul, kui kohtutäitur ei ole läbiotsitavaga samast soost, on kohtutäituril õigus läbiotsimiseks kaasata läbiotsitavaga samast soost politseiametnik. Teie ülesanne antud olukorras?
1	Otsin isiku läbi ja koostan järelevalve meetme kohaldamise protokollile
2	Vaatan üldjuhul pealt, kuid kohtutäituri palvel otsin ise läbi
3	Mina peangi isiku läbi otsima
4	Lisan oma allkirja kohtutäituri koostatud läbiotsimise protokollile
5	Vaatan üldjuhul pealt, kuid kohtutäituri palvel otsin ise läbi
6	Mina peangi isiku läbi otsima
7	Muu, lisa kommentaar
8	Muu, lisa kommentaar
9	Otsin isiku läbi ja koostan järelevalve meetme kohaldamise protokollile
10	Otsin isiku läbi ja koostan järelevalve meetme kohaldamise protokollile
11	Otsin isiku läbi ja koostan järelevalve meetme kohaldamise protokollile
12	Otsin isiku läbi ja koostan järelevalve meetme kohaldamise protokollile
13	Lisan oma allkirja kohtutäituri koostatud läbiotsimise protokollile
14	Otsin isiku läbi ja koostan järelevalve meetme kohaldamise protokollile
15	Vaatan üldjuhul pealt, kuid kohtutäituri palvel otsin ise läbi
16	Otsin isiku läbi ja koostan järelevalve meetme kohaldamise protokollile
17	Vaatan üldjuhul pealt, kuid kohtutäituri palvel otsin ise läbi
18	Otsin isiku läbi ja koostan järelevalve meetme kohaldamise protokollile
19	Otsin isiku läbi ja koostan järelevalve meetme kohaldamise protokollile
20	Mina peangi isiku läbi otsima
21	Lisan oma allkirja kohtutäituri koostatud läbiotsimise protokollile
22	Lisan oma allkirja kohtutäituri koostatud läbiotsimise protokollile
23	Lisan oma allkirja kohtutäituri koostatud läbiotsimise protokollile

	11. Tsiviilkohtumenetluse seadustiku järgi võib eriti ohtliku nakkushaigusega isiku kinnisesse asutusse paigutamise määruse täitmisel rakendada jõudu ning vajaduse korral võib täitmiseks kasutada politsei abi, kui kohtumääruses ei ole ette nähtud teisiti. Kas politsei roll antud olukorras on selge?
1	Pigem ei
2	Pigem ei
3	Pigem ei
4	Pigem jah
5	Pigem ei
6	Pigem ei
7	Pigem ei
8	Pigem jah

9	Pigem ei
10	Pigem ei
11	Pigem ei
12	Pigem jah
13	Pigem jah
14	Pigem ei
15	Jah
16	Pigem jah
17	Pigem ei
18	Pigem jah
19	Pigem ei
20	Pigem jah
21	Pigem ei
22	Jah
23	Pigem jah

	12. Jõustumata korrakaitseseaduse järgi osutab politsei teisele korrakaitseorganile halduskoostöö seaduses ettenähtud ametiabi andmise alustel ja korras abi riikliku järelevalve haldusakti täitmisel, kui täitmine seisneb vahetu sunni kohaldamises. Kas antud sõnastus on Teie jaoks selgesti mõistetav?
1	Pigem ei
2	Ei
3	Ei
4	Pigem ei
5	Ei
6	Ei
7	Pigem ei
8	Pigem ei
9	Pigem ei
10	Pigem ei
11	Pigem jah
12	Pigem ei
13	Pigem jah
14	Pigem ei
15	Ei
16	Pigem jah
17	Ei
18	Pigem ei
19	Pigem ei
20	Pigem jah
21	Pigem ei
22	Pigem jah
23	Pigem jah

	13. Politseiametnikuna veendute enne ametiabi nõude õiguspärasuses?
1	Kindlasti
2	Kindlasti
3	Kindlasti
4	Kindlasti
5	Kindlasti
6	Kindlasti
7	Kindlasti
8	Kindlasti
9	Kindlasti
10	Kindlasti
11	Kindlasti
12	Muu, lisa kommentaar
13	Kindlasti
14	Kindlasti
15	Muu, lisa kommentaar
16	Kindlasti
17	Ei ole vajalik, kui nõutakse kiiret tegutsemist
18	Ei ole vajalik, kui nõutakse kiiret tegutsemist
19	Kindlasti
20	Kindlasti
21	Kindlasti
22	Kindlasti
23	Kindlasti

	14. Kui ametiabi osutamisega riivati kodaniku põhiõigusi põhjendamatult, siis vastutab:
1	Ametiabi osutaja (politsei)
2	Ametiabi taotleja
3	Vastutus puudub, kuna seadus seda ette ei näe
4	Ametiabi osutaja (politsei)
5	Ametiabi osutaja (politsei)
6	Ametiabi osutaja (politsei)
7	Ametiabi osutaja (politsei)
8	Muu, lisa kommentaar
9	Ametiabi osutaja (politsei)
10	Ametiabi osutaja (politsei)
11	Ametiabi osutaja (politsei)
12	Muu, lisa kommentaar
13	Ametiabi osutaja (politsei)
14	Ametiabi osutaja (politsei)
15	Ametiabi osutaja (politsei)
16	Ametiabi osutaja (politsei)
17	Ametiabi osutaja (politsei)
18	Ametiabi osutaja (politsei)
19	Ametiabi osutaja (politsei)

20	Ametiabi osutaja (politsei)
21	Ametiabi osutaja (politsei)
22	Ametiabi osutaja (politsei)
23	Ametiabi taotleja

	15. Kas politsei kaasamise kord on Teie arvates seaduses selgelt sätestatud?
1	Pigem ei
2	Ei
3	Pigem ei
4	Pigem ei
5	Pigem ei
6	Pigem ei
7	Pigem ei
8	Pigem jah
9	Pigem ei
10	Pigem ei
11	Ei
12	Pigem ei
13	Pigem jah
14	Pigem ei
15	Pigem ei
16	Pigem jah
17	Jah
18	Pigem jah
19	Pigem ei
20	Pigem jah
21	Pigem ei
22	Pigem jah
23	Ei

	16. Kas küsimustele vastamine põhjustas Teile raskusi?
1	Pigem jah
2	Jah
3	Pigem ei
4	Pigem ei
5	Pigem ei
6	Pigem jah
7	Pigem jah
8	Pigem jah
9	Jah
10	Ei
11	Ei
12	Pigem jah
13	Pigem ei
14	Pigem jah
15	Pigem jah
16	Pigem jah
17	Jah
18	Pigem ei
19	Pigem jah
20	Ei
21	Ei
22	Pigem ei
23	Jah